

**UCHWAŁA NR XLIX/325/2022
RADY MIEJSKIEJ W SOKÓLCE**

z dnia 24 lutego 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka na lata 2022 -
2026.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) w zw. z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 1 i 66), uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka na lata 2022-2026, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ W SOKÓLCE
Piotr Karol Bujwicki

Załącznik do uchwały Nr XLIX/325/2022

Rady Miejskiej w Sokółce

z dnia 24 lutego 2022 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SOKÓŁKA NA LATA 2022-2026

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	10
Informacje ogólne	10
Struktura demograficzna mieszkańców.....	11
Infrastruktura społeczno- techniczna	15
Oświata	15
Opieka Zdrowotna	19
Bezpieczeństwo	21
Komunikacja i transport	25
Kultura i sport.....	26
Turystyka i rekreacja	31
Rynek pracy	35
Gospodarka.....	36
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SOKÓŁKA.....	38
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	40
Bezrobocie.....	44
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	45
Alkoholizm	45
Narkomania	50
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	51
Ubóstwo	60
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	62
Przemoc w rodzinie.....	65
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze.....	71

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	73
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	82
MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	95
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	96
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	97
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	98
ZMIANY W STRATEGII	99
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	100
SPIS TABEL	101
SPIS RYSUNKÓW	102
SPIS WYKRESÓW	102
BIBLIOGRAFIA.....	104
Spis publikacji	104
Źródła internetowe	105

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020, poz. 2050 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2022-2026 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Sokółka. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Sokółka przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie wrzesień-październik 2021 r. W badaniach ankietowych wzięło udział 55 dorosłych mieszkańców Gminy Sokółka; w tym 45 kobiet oraz 10 mężczyzn. Najliczniejszy przedział wiekowy stanowiły osoby w wieku 31-60 lat. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a kolejno średnim i policealnym. Zdecydowana większość respondentów (87,27%) była aktywna zawodowo. Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe. W badaniu wzięło również udział 18 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka na lata 2022- 2026 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna: zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Sokółka wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa: zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Sokółka na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa: obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka na lata 2022-2026 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

❖ **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

❖ **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

- I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):
 - 1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
 - 1.2 Polska Cyfrowa
 - 1.3 Kapitał ludzki
 - 1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):
 - 2.1 Rozwój regionalny
 - 2.2 Transport
- III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)
 - 3.1 Kapitał społeczny
 - 3.2 Sprawne państwo²

❖ **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

❖ **Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

❖ **Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030**

Misja Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego wyraża filozofię planowanych zamierzeń i jest skierowana zarówno do mieszkańców, jak i do otoczenia. Wyraża w skrótowej formie wyjątkowość czy specyficzność planowanych działań oraz wartości i zasoby, na których mają się opierać. Województwo podlaskie jest zwrócone ku przyszłości i zmierza do pełnego wykorzystania swojego potencjału nie tyle naśladowując inne regiony, co wdrażając najnowsze, dopiero rodzące się rozwiązania i dokonując w ten sposób skoku rozwojowego. Głównym potencjałem regionu są mieszkańcy, a w szczególności ich ambicja, pracowitość – aktywność zawodowa i społeczna, wysokie i rosnące kompetencje.

Cele Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego podporządkowane są realizacji wizji rozwoju i stanowią swego rodzaju ścieżki dojścia do wizji. Dlatego na poziomie celów strategicznych wyróżniono trzy cele tego typu:

1. Dynamiczna gospodarka;
2. Zasobni mieszkańcy;
3. Partnerski region.⁵

⁵<http://www.rops-bialystok.pl/rops/wp-content/uploads/2021/05/Strategia-Rozwoju-Wojewodztwa-Podlaskiego-2030.pdf>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Sokółka jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie sokólskim, w województwie podlaskim. Gmina Sokółka to urokliwy teren na obszarze Wzgórz Sokólskich, w północnej części Niziny Podlaskiej, u źródeł rzeki Sokołdy. Od strony wschodniej graniczy z Białorusią, od zachodniej – otacza ją Puszcza Knyszyńska. Przez miasto przebiega międzynarodowa trasa drogowa i kolejowa Warszawa – Grodno i dalej w kierunku na Wilno, Rygę, Sankt Petersburg, Mińsk, Moskwę.

W skład Gminy Sokółka wchodzi 55 jednostek pomocniczych, którymi są sołectwa (Uchwała Nr VI/36/03 Rady Miejskiej w Sokółce z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie statutów sołectw Gminy Sokółka): Bachmatówka, Bilwinki, Bobrowniki, Bogusze, Bohoniki, Drahle, Dworzysk, Geniusze, Gliniszcz Małe, Gliniszcz Wielkie, Hałe, Igrzyły, Jałówka, Janowszczyzna, Jelenia Góra, Nowa Kamionka, Stara Kamionka, Kundzin, Kantorówka, Kraśniany, Kundzicze, Kurowszczyzna, Lebedzin, Lipina, Malwiczne Dolne, Malwiczne Górne, Miejskie Nowiny, Moczalnia, Nomiki, Orłowicze, Pawełki, Planteczka, Plebanowce, Podkamionka, Polanki, Poniatowicze, Puciłki, Nowa Rozedranka, Stara Rozedranka, Słojniki, Smolanka, Sokolany, Stary Szor, Straż, Szyndziel, Szyszki, Wierzchjedlina, Wierzchłowce, Wojnachy, Woroniany, Wysokie Laski, Zadworzany, Zaścicze, Zawistowszczyzna, Żuki-Sierbowce.

Rysunek 1. Gminy w Powiecie Sokólskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. Gmina Sokółka liczyła 25 184 mieszkańców; z czego 51,05% stanowią kobiety (12 856), a 48,95% mężczyźni (12 328). Współczynnik feminizacji dla Gminy Sokółka wynosi 104 (na 100 mężczyzn przypada 104 kobiety). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców maleje.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020

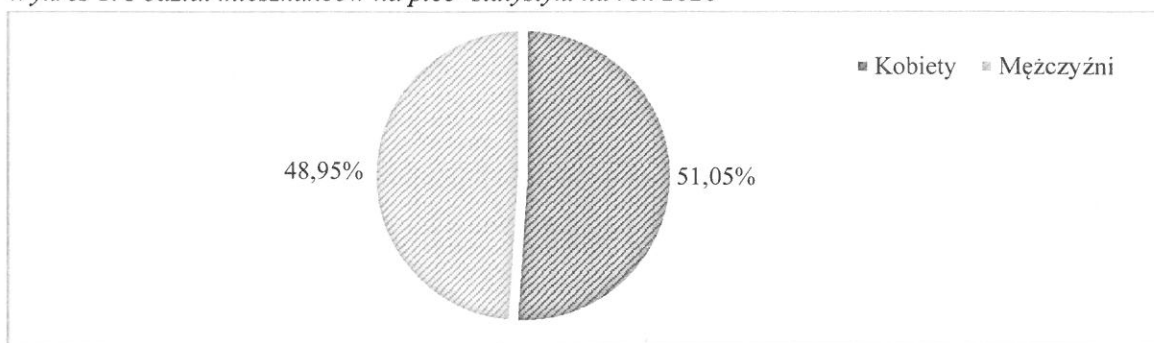

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020

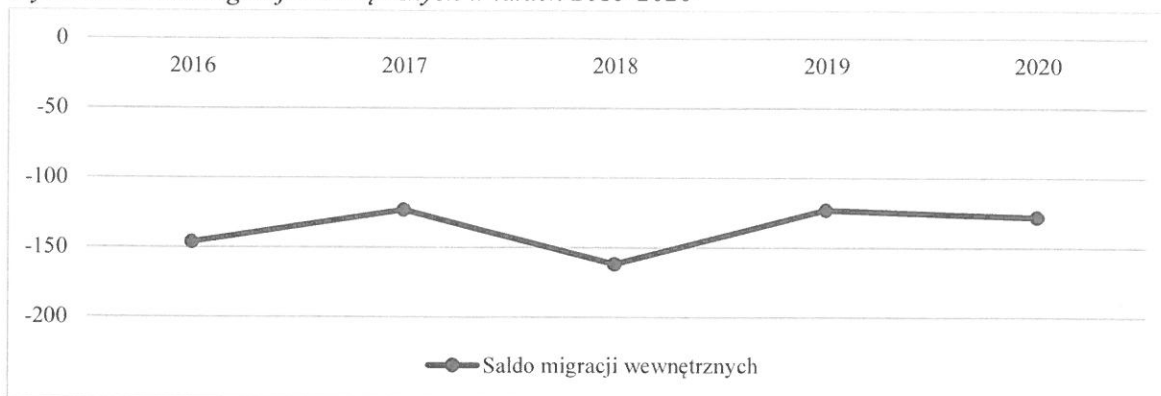
Liczba mieszkańców	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem; w tym:	25 835	25 765	25 554	25 352	25 184
Kobiety	13 191	13 132	13 029	12 932	12 856
Mężczyźni	12 644	12 633	12 525	12 420	12 328
Sokółka - miasto	18 403	18 331	18 210	18 063	17 967
Kobiety	9 534	9 474	9 432	9 368	9 313
Mężczyźni	8 869	8 857	8 778	8 695	8 654
Sokółka- obszar wiejski	7 432	7 434	7 344	7 289	7 217
Kobiety	3 657	3 658	3 597	3 564	3 543
Mężczyźni	3 775	3 776	3 747	3 725	3 674

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spadek liczby mieszkańców Gminy Sokółka w 2020 roku był przede wszystkim efektem niekorzystnego salda migracji odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym.

W 2020 roku na terenie Gminy Sokółka zarejestrowano 161 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 289 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -128. W tym samym czasie doszło do 20 zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę. W wyniku czego saldo migracji zagranicznych wynosi 20.

Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2015-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

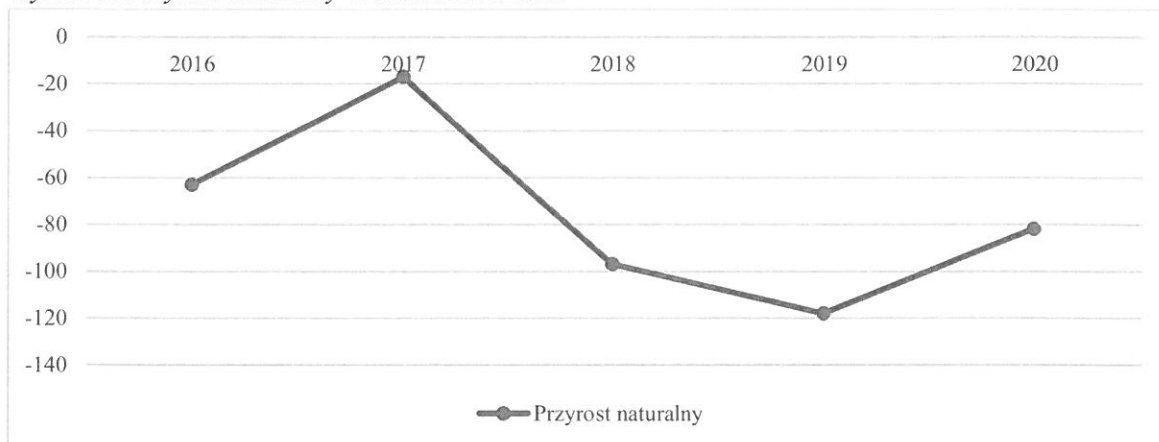
Gminę Sokółka cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2020 roku wyniósł -82. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,25 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 217 urodzeń dzieci, w tym 109 dziewczynek i 108 chłopców. W tym samym czasie doszło do 299 zgonów, co odpowiada 11,83 zgonom na 1000 mieszkańców.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	-63	-17	-97	-118	-82
Kobiety	-33	-23	-59	-43	-10
Mężczyźni	-30	6	-38	-75	-72
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	215	270	202	197	217
Kobiety	97	130	106	96	109
Mężczyźni	118	140	96	101	108
Zgony ogółem, w tym:	278	287	299	315	299
Kobiety	130	153	165	139	119
Mężczyźni	148	134	134	176	180

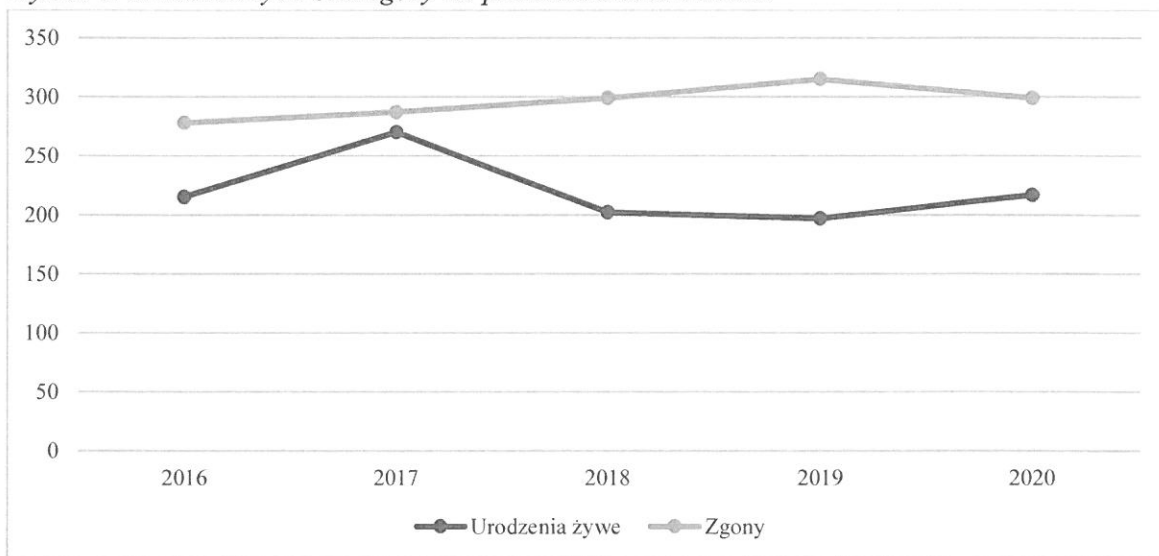
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3. Przyrost naturalny w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4. Urodzenia żywe oraz zgony na przestrzeni lat 2016-2020

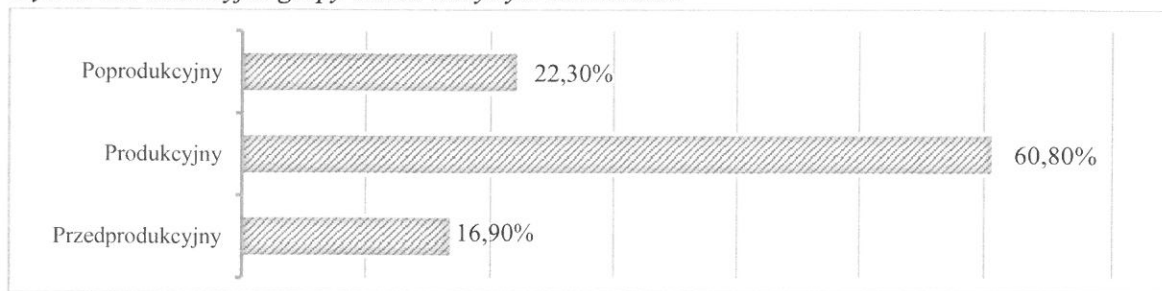
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku 60,80% mieszkańców Gminy Sokółka było w wieku produkcyjnym, 16,90% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 22,30% w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla Gminy Sokółka jest równy 64,4. Jest on niższy w porównaniu do całego kraju (66,7).⁶

⁶ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/2663>

Wykres 5. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Edukację przedszkolną w 2020 roku w Gminie Sokółka prowadziły następujące placówki:

- pięć publicznych przedszkoli funkcjonujących w Sokółce,
- siedem oddziałów przedszkolnych działających w szkołach podstawowych tj. w Szkole Podstawowej nr 1 i nr 2 w Sokółce, w Szkole Podstawowej w Boguszach, w Geniuszach, w Malawiczach Dolnych, w Starej Kamionce oraz w Starej Rozedrance,
- pięć zespołów wychowania przedszkolnego zorganizowanych w szkołach podstawowych na obszarze wiejskim,
- dwa oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Janowszczyźnie prowadzonej przez Stowarzyszenie „Eduktor” w Łomży,
- niepubliczne przedszkole Akademia Malucha w Sokółce.

W 2018 roku na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 0,90 osób. Dla porównania w 2016 roku na jedno miejsce w przedszkolu przypadało 1,10. Można zatem stwierdzić, iż na terenie Gminy Sokółka mamy do czynienia z relatywnie dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Sokółka

	2017	2018	2019
Placówki wychowania przedszkolnego:	19	20	20
Oddziały	40	44	46
Miejsca	705	727	-
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	814	859	825

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Sokółka aktualnie działa Miejski Żłobek w miejscowości Sokółka. Żłobek Miejski w Sokółce w 2020 roku zapewniał 32 miejsca dzieciom od ukończenia 20 tygodnia życia do ukończenia 3 roku. W 2020 roku w żłobku na listach rezerwowych zapisanych było 50 dzieci. W 2020 roku w starej części budynku Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Grodzieńskiej 43 trwały prace remontowe, które miały na celu dostosowanie budynku na potrzeby 82 dzieci objętych opieką żłobka. W wyniku inwestycji wzrosła dostępność z 32 do

82 miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. W Sokółce od 1 września 2014 roku funkcjonuje również prywatny żłobek Akademia Malucha. W żłobku utworzonych jest 28 miejsc.⁷

Na terenie Gminy Sokółka obecnie funkcjonuje 9 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Sokółce;
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Sokółce;
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Sokółce im. Walerego Wróblewskiego;
- Szkoła Podstawowa w Boguszech;
- Szkoła Podstawowa w Geniuszach;
- Szkoła Podstawowa w Starej Kamionce;
- Szkoła Podstawowa w Malawiczach Dolnych;
- Szkoła Podstawowa w Starej Rozedrance;
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Janowszczyźnie.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 13 uczniów. W roku szkolnym 2019 w szkołach podstawowych na terenie Gminy Sokółka uczyło się łącznie 1 799 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła.

Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 r. gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych. W rezultacie powstały szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Sokółka

	2017	2018	2019
Szkoły podstawowe	10	10	10
Oddziały	98	117	135
Uczniowie szkół podstawowych	1 555	1 799	1 799

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

⁷ Raport o stanie Gminy Sokółka za rok 2020

Na terenie Gminy Sokółka funkcjonuje Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia. W Samorządowej Szkole Muzycznej I stopnia w roku szkolnym 2020/2021 uczyło się 98 uczniów, z tego:

- w cyklu czteroletnim – 58 uczniów,
- w cyklu sześcioletnim – 40 uczniów.

Nauka w szkole ma na celu rozwinięcie uzdolnień muzycznych, wykształcenia umiejętności gry na instrumencie oraz świadomego odbioru i tworzenia sztuki. Kadre pedagogiczną stanowią kompetentni absolwenci muzycznych uczelni wyższych, wyspecjalizowani w swojej dziedzinie, posiadający kwalifikacje pedagogiczne. Szkoła funkcjonuje w budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Sokółce.

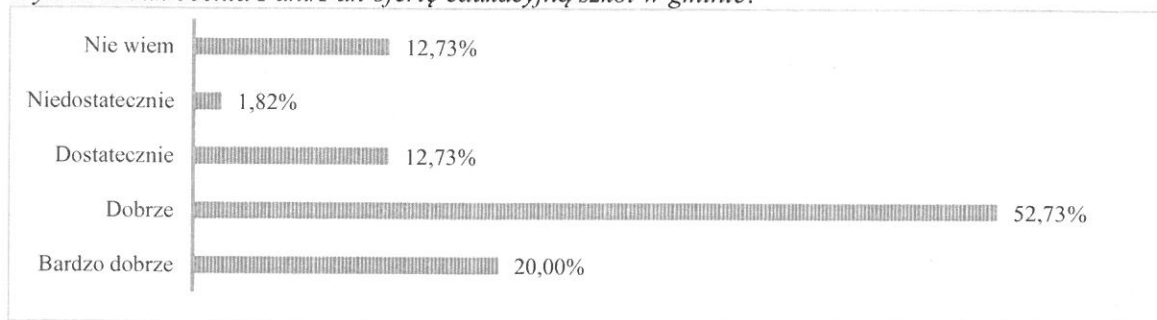
Na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego działa Zespół Szkół w Sokółce, Zespół Szkół Zawodowych im. Elizy Orzeszkowej, Zespół Szkół Rolniczych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sokółce.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 55 dorosłych mieszkańców Gminy Sokółka. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 52,73% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 20,00% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. 27,27% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 70,91% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 7,27% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 21,82% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, 52,73% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka na dziećmi do lat 3	52,73%	20,00%	27,27%
Opieka przedszkolna	70,91%	7,27%	21,82%

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Jeden mieszkaniec zwrócił uwagę na konieczność większego zaangażowania nauczycieli w naukę praktycznej wiedzy oraz stosowanie metody projektów w edukacji.

Opieka Zdrowotna

Mieszkańcy Gminy Sokółka mają zapewnioną opiekę zdrowotną poprzez:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokółce, w ramach którego funkcjonują specjalistyczne przychodnie oraz szpital z kilkoma oddziałami;
- Na terenie SP ZOZ funkcjonują zakłady niepubliczne, które świadczą usługi dla ubezpieczonych w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia;
- Prywatne gabinety i przychodnie działające na terenie Miasta Sokółka świadczące usługi w zakresie opieki zdrowotnej.

Na terenie Gminy Sokółka funkcjonuje 10 ogólnodostępnych aptek. Na jedną ogólnodostępną aptekę przypada 3 263 mieszkańców, a co za tym idzie mieszkańcy mają relatywnie dobry dostęp do leków.

W roku 2020 udzielono łącznie 156 853 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 93 335 porad w ramach opieki podstawowej.⁸

Jak możemy zauważyć na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ.

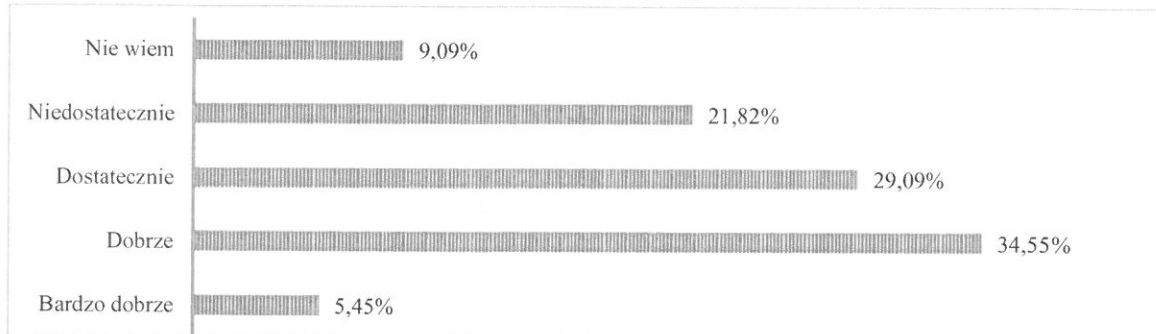
Tabela 6. Liczba osób objętych opieką lekarzy POZ

	2018	2019	2020
Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ	17 093	16 982	16431

34,55% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniła na poziomie dobrym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. 29,09% ankietowanych przyznało, że Gmina Sokółka jest dostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 21,82% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna. 5,45% określiło poziom opieki zdrowotnej jako bardzo dobry, a pozostałe 9,09% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/2663>

Wykres 7. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Sokółce. Na terenie gminy działa również Straż Miejska, a także Powiatowa Państwowa Straż Pożarna wraz z jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych w Słojnikach, Nomikach, Starej Rozedrance, Starej Kamionce, Kraśnianach, Lipinie, Plebanowcach i Janowszczyźnie.

W 2020 roku w Gminie Sokółka stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 386 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,25 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie Sokółka wynosi 91,10% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Gminy Sokółka najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 6,95 (wykrywalność 84%) oraz przeciwko mieniu - 4,57 (wykrywalność 78%).⁹

Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż ogólna liczba odnotowanych przestępstw na terenie Gminy Sokółka w latach 2016-2019 stale wzrastała, natomiast w 2020 roku nastąpił niewielki spadek ogólnej liczby przestępstw. W 2020 roku stwierdzono najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym.

Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem	296	354	372	393	386
Kryminalne	172	212	240	200	176
Przeciwko mieniu	113	143	130	95	116
Drogowe	62	74	67	78	86
Gospodarcze	36	51	41	90	95
Przeciwko życiu i zdrowiu	13	12	11	13	11

⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Sokolka

Bezpieczeństwo stanowi nieodłączny element funkcjonowania społeczności lokalnych, wyraża się ono w zaspokojeniu podstawowych jego potrzeb w tym potrzeby bycia bezpiecznym w sensie podmiotowym jak i przedmiotowym. Szczególne zadania w tym obszarze pełni samorząd terytorialny, którego zasadniczym celem jest między innymi zapewnianie bezpieczeństwa na swoim obszarze działania. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców danej jednostki terytorialnej są jednym z czynników rozwojowych i zarazem jej atrakcyjności. Z kolei brak zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa odczuwany przez mieszkańców i przedsiębiorców, to główny powód ich odpływu¹⁰.

Z danych przedstawionych wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego. Na przestrzeni lat 2018- 2020 możemy zaobserwować wzrost takich sytuacji. W 2020 roku zatrzymano najmniej osób do wytrzeźwienia.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	55	56	48
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	13	24	22
Zakłócanie porządku publicznego	205	228	285
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	3	3	3
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	4	4	2
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	490	614	442
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

¹⁰<https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Sokółka jest kradzież z włamaniem, jednak na przestrzeni lat 2018-2020 możemy zaobserwować zdecydowany spadek takich incydentów.

Tabela 9. Przestępstwa na terenie Gminy Sokółka

Przestępstwa na terenie gminy	2018 rok	2019 rok	2020 rok
kradzież z włamaniem	54	36	25
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	26	16	38
pobicie	5	4	3
uszkodzenie mienia	14	11	12
kradzież mienia	38	19	29
Przestępstwa stwierdzone ogółem	457	515	568

Przestępstwa stwierdzone w kategorii:

▪ **2018 np.:**

Znęcanie się nad rodziną – 26

Uchylenie się od płacenia alimentów – 55

▪ **2019 np.:**

Znęcanie się nad rodziną - 16

Uchylenie się od płacenia alimentów – 21

▪ **2020 np.:**

Znęcanie się nad rodziną – 38

Uchylenie się od płacenia alimentów – 12

Poniższe statystyki wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami. Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie była najniższa w 2019 roku.

Tabela 10. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie:

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie:	182	162	171
Kobiety	127	119	118
Mężczyźni	38	28	34
Nieletni	17	15	19
Liczba sprawców przemocy w rodzinie:	160	142	152
Kobiety	6	12	11
Mężczyźni	151	123	139
Nieletni	3	7	2
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	137	120	127
Kobiety	3	5	5
Mężczyźni	134	14	122
Nieletni	0	1	0

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- **Rok 2018** wszczęcie procedur - 160
- **Rok 2019** wszczęcie procedur - 140
- **Rok 2020** wszczęcie procedur - 149

Komunikacja i transport

Gmina Sokółka jest ważnym węzłem komunikacyjnym drogowym i kolejowym, leży przy międzynarodowej trasie kolejowej i drogowej Warszawa – Grodno, z odjazdami na Rygę, Sankt Petersburg, Wilno, Moskwę.

Przez teren Gminy Sokółka przebiegają cztery ciągi dróg o statusie wyższym niż drogi powiatowe i gminne:

- droga krajowa nr 8 Warszawa – Białystok i nr 19 Sokółka – Kuźnica – Granica Państwa, przebiegająca przez teren Gminy na długości 20,337 km (III klasa techniczna); administrowana przez Generalną Dyрекcję Dróg Publicznych Oddział Północno – Wschodni w Białymstoku;
- droga wojewódzka nr 672 Sokolany – Janów - Korycin (V klasy technicznej) zarządzana przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 4,630 km;
- droga wojewódzka nr 673 Sokółka – Dąbrowa Białostocka – Lipsk (V klasy technicznej); zarządzana przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 7,530 km;
- droga wojewódzka nr 674 Sokółka – Krynki (V klasy technicznej); zarządzana przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich, przebiegająca przez obszar Gminy na długości 9,760 km.

Pozostałe ciągi drogowe to drogi gminne i zakładowe (np. drogi leśne Lasów Państwowych).

Kultura i sport

Instytucjami odpowiedzialnymi za działalność kulturalną na terenie Gminy Sokółka jest Sokólski Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna w Sokółce wraz z filiami, Kino „Sokół” oraz Muzeum Ziemi Sokólskiej.

Sokólski Ośrodek Kultury jest placówką wychowania pozaszkolnego. Jego rolą jest przede wszystkim zaspokajanie potrzeb kulturalnych lokalnej społeczności przez tworzenie różnorodnej oferty zachęcającej do kontaktu ze sztuką oraz jej aktywnego współtworzenia. Dysponuje on nowoczesną infrastrukturą, innowacyjnymi rozwiązaniami i świetnie przygotowaną kadrą, prowadzi zróżnicowaną działalność animacyjną i edukacyjną ukierunkowaną na rozwijanie kreatywności mieszkańców Sokółki i regionu.

Sokólski Ośrodek Kultury jest miejscem wielu interesujących wydarzeń i przedsięwzięć, jak również organizatorem wielu imprez cyklicznych o zasięgu miejskim, gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Placówka kładzie nacisk na rozwój interdyscyplinarnego charakteru oferty, łącząc w ramach swojej działalności przedsięwzięcia edukacyjne i artystyczne, takie jak koncerty, wystawy, pokazy, promocje, warsztaty, kursy oraz zajęcia. Zatrudnieni instruktorzy oraz wielobiegunowa współpraca ze specjalistami różnych dziedzin tworzą dobrą przestrzeń do realizacji projektów w dziedzinie plastyki, muzyki, filmu, teatru i tradycji. Ważnym elementem działalności Sokólskiego Ośrodka Kultury jest edukacja oraz rozwój artystyczny dzieci i młodzieży, która nie tylko się kształci, ale także przygotowuje się do odbioru sztuki i rozbudza swoje potrzeby kreacyjne.

W skład Sokólskiego Ośrodka Kultury wchodzi:

- Dom kultury;
- Muzeum Ziemi Sokólskiej;
- Kino „Sokół”;
- Wiejski Klub Kultury w Starej Kamionce.

W ofercie Sokólskiego Ośrodka Kultury znajdują się zajęcia plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zajęcia teatralne dla młodzieży i dorosłych, nauka gry na instrumentach, robotyka, zajęcia hip-hop oraz szkoła tańca Kadryl.

W Sokólskim Ośrodku Kultury działa:

- Dziecięca grupa wokalna Złote Nutki;
- Zespół wokalny dla dorosłych AZALiSZ;
- Chór Seniorów Sokólskie Wrzosi.¹¹

Kino „Sokół” poza stałymi seansami filmowymi organizuje:

- spotkania DKF FANTOM z udziałem zaproszonych Gości;
- seanse dla grup szkolnych i przedszkolnych;
- maratony filmowe i pokazy klasyki kina;
- wydarzenia artystyczne: koncerty, przedstawienia kabaretowe, spektakle teatralne.¹²

Tabela 11. Wydarzenia kulturalne Sokólskiego Ośrodka Kultury odbywające się w sali Kina „Sokół”, na placu przed kinem oraz w Kawiarni „Lira”.

Rodzaj wydarzenia	Ilość	Ilość osób
Seanse filmowe	344	7 165
Występy artystów i zespołów zawodowych	7	980
Występy amatorskich zespołów artystycznych	15	3 200
Spektakle teatralne i kabaretowe dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych	9	830
Spektakle organizowane przez teatry edukacyjne dla dzieci młodzieży szkolnej	1	90
Projekcje filmowe DKF Fantom	12	1 076
Prelekcje dotyczące filmów w ramach	10	-
Wystawy plastyczne/ fotograficzne	4	250
Kiermasze sztuki i rękodzieła	4	400
Imprezy plenerowe- Plac przed Kinem „Sokół”	18	2 400
Warsztaty dla wszystkich grup wiekowych	12	300
Inne	8	1 005
Razem	434	17696

Źródło: Raport o stanie Gminy Sokółka za rok 2020

¹¹ <https://sokolskiosrodekukultury.pl/zajecia/>

¹² <https://kinosokolka.pl/>

Muzeum Ziemi Sokólskiej znajduje się w centrum miasta. Mieści się w zabytkowym budynku, powstałym w XVIII wieku, w czasach rządów na tych ziemiach nadwornego podskarbiego litewskiego Antoniego Tyzenhauza. Do dyspozycji zwiedzających są trzy stałe ekspozycje tematyczne: historyczna, etnograficzna i tatarska oraz sala wystaw czasowych.¹³

Wiejski Klub Kultury w Starej Kamionce prowadzi zajęcia muzyczne, kulinarne, plastyczne oraz kuglarskie. W ramach Klubu kultury działa Koło Gospodyń Wiejskich "Kamioneczki" oraz Zespół „Razem”.

Biblioteka Publiczna w Sokółce pomimo panującej w kraju pandemii przygotowała swoim użytkownikom bogatą i urozmaiconą ofertę kulturalną. Realizowane działania powstawały we współpracy ze szkołami, przedszkolami, towarzystwami i organizacjami społecznymi. Jednym z priorytetowych zadań było krzewienie idei czytania oraz organizowanie inicjatyw upowszechniających książkę oraz czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży. W związku z tym wdrożone zostały różne formy animacyjnej pracy z dziećmi i młodzieżą. Obok stałych zajęć kameralnego czytania bajek, zajęć plastycznych, prezentacji multimedialnych, rywalizacji konkursowych organizowano również spotkania autorskie z pisarzami i spotkania z ciekawymi ludźmi.

Według danych z 2020 w Gminie Sokółka działa jedna biblioteka posiadająca księgozbiór liczący 107 858 wolumenów.

Zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji realizuje Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sokółce. Zadania z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji realizuje Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sokółce, który również administruje oraz zarządza terenem, obiektami, sprzętem i urządzeniami, które posiada w trwałym zarządzie lub zostały mu przekazane w użytkowanie przez Gminę Sokółka.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sokółce posiada:

- Krytą pływalnię;
- Kompleks boisk sportowo-rekreacyjnych;
- Siłownię „ATHLETIC GYM”;

¹³ <https://muzeumziemisokolskiej.pl/o-muzeum/>

- Salę konferencyjną;
- Lodowisko;
- Salę zabaw.

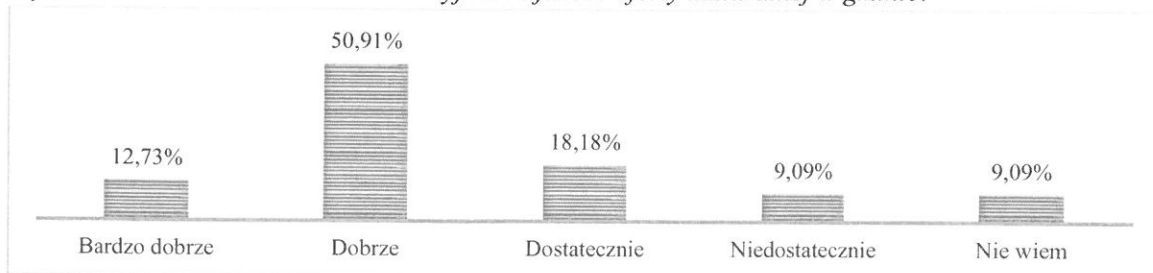
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sokółce dysponuje 49 miejscami noclegowymi (całorocznymi) w ośrodku wczasowym nad zalewem sokólskim.

Kluby sportowe oraz stowarzyszenia realizujące zadania w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej na terenie Gminy Sokółka:

- Sokólskie Stowarzyszenie Bilardowe przy Klubie Bilardowym LP w Sokółce;
- Akademia Sportów Umysłowych w Sokółce;
- Sokólski Klub Tenisa Stołowego;
- Combat Sports Academy;
- Uczniowski Klub Sportowy „Boxing Sokółka”
- Uczniowski Klub Sportowy „Start” w Malawiczach Dolnych”;
- Uczniowski Klub Sportowy „Orliki” w Starej Kamionce”
- Akademia Sportu Falcon Sokółka
- Sokólski Klub Kolarski Sokół
- Stowarzyszenie Straż Ochrony Ziemi Sokólskiej;
- Sokólskie Centrum Sportu i Rozrywki;
- Klub Żeglarski „Żagiel”
- Uczniowski Klub Sportowy „Mikolo”;
- Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Metal-Fach LUKS Janowszczyzna”
- Klub Sportowy „Sokół 1946 Sokółka”
- Sokólski Klub Karate Kyokushin;
- Uczniowski Klub Sportowy „Omega” w Sokółce;
- Ludowy Uczniowski Klub Szachowy „Orient Sokółka”;
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Białostocka;
- Uczniowski Klub Sportowy „BATORY”.

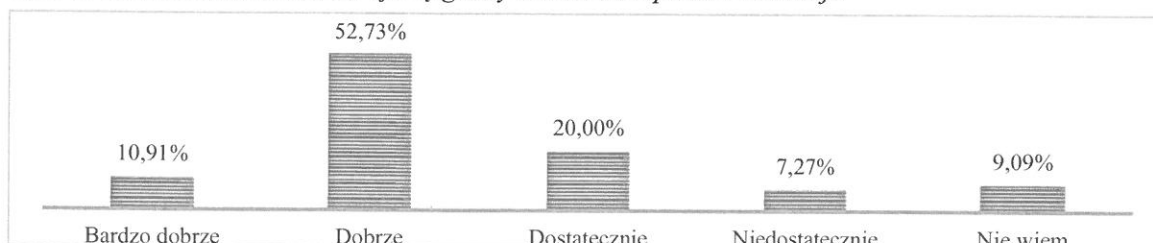
Jakość oferty kulturalnej 50,91% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym. 18,18% przyznało, że zasoby Gminy Sokółka w tym zakresie są dostateczne, a 12,73% stwierdziło, że bardzo dobre. Zdaniem 9,09% respondentów oferta kulturalna jest niedostateczna i tyle samo badanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 8. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

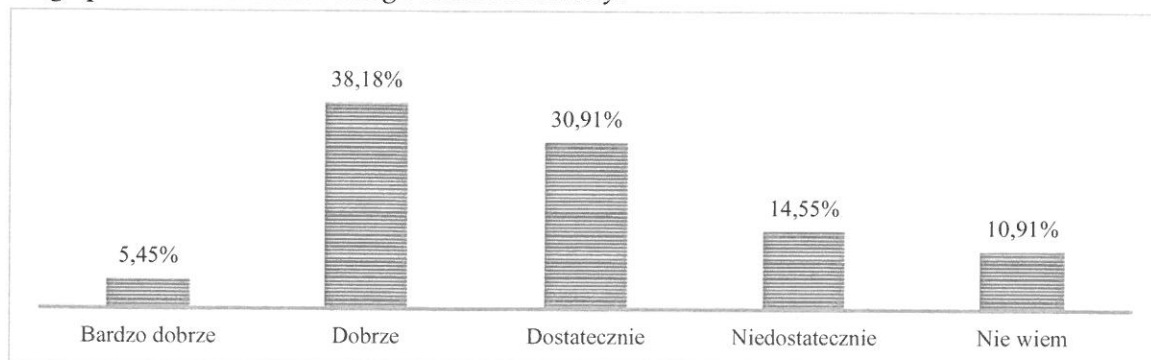
Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 52,73% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym. 20,00% uznało, że zasoby gminy są dostateczne, a 10,91% stwierdziło, że bardzo dobre. 7,27% badanych przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest niedostateczna. Pozostałe 9,09% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 9. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Ponadto 38,18% ankietowanych mieszkańców dobrze oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina Sokółka położona jest w północnej części Niziny Podlaskiej w obszarze Zielonych Płuc Polski. Nizinny teren urozmaicają wzniesienia i pagórki polodowcowe osiągające 230 m n.p.m., które tworzą bardzo urokliwy obszar chronionego krajobrazu Wzgórz Sokólskich. Znakomite tereny rekreacyjno- wypoczynkowe stanowi też pobliska Puszcza Knyszyńska, rozciągająca się w dorzeczu rzeki Sokołda. Teren sokólszczyzny to jeden z najciekawszych przyrodniczo i najmniej zanieczyszczonych obszarów w województwie podlaskim. Piękny krajobraz zachęca do uprawiania aktywnych form turystyki: rowerowej, pieszej lub konnej.

Jest to kraina kompleksów leśnych, zachowanych w naturalnym stanie dolin rzecznych i harmonijnego rolniczego krajobrazu kulturowego. O wartości przyrodniczej Gminy Sokółka świadczą obszary chronione, różnej rangi. Do najcenniejszych należą Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, Obszar Chroniony Krajobrazu „Wzgórz Sokólskie”, obszary chronione Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 (specjalna ochrona ptaków oraz obszarów chronionych siedlisk) oraz rezerwaty i pomniki przyrody.

Gmina Sokółka charakteryzuje się wyjątkową różnorodnością narodowościową i religijną. Znajdują się tu skupiska i ośrodki kulturalne oraz religijne polskich wyznawców prawosławia, katolicyzmu i polskich muzułmanów (Sokółka, Bohoniki). Po innych mniejszościach, zamieszkujących niegdyś ten region – m.in. Żydach pozostały liczne ślady i pamiątki. Świątynie i cmentarze różnych wyznań, kapliczki i krzyże oraz charakterystyczne dla poszczególnych grup etnicznych budownictwo wiejskie, stanowią nieodłączny element krajobrazu regionu.

Zabytki drewnianego budownictwa wiejskiego w Gminie Sokółka należą do bardzo cennych. Gmina Sokółka położona jest w regionie, gdzie istnieją zachowane w całości zespoły starej drewnianej zabudowy wsi. Tradycyjne drewniane wiejskie domy odznaczają się nie tylko harmonią sylwetki i znakomitymi proporcjami, ale także bogatym często zdobnictwem w postaci bogato rzeźbionych nadokienników.¹⁴

¹⁴ <https://sokolka.pl/gmina-sokolka/turystyka/walory/>

Na terenie gminy działa Punkt Informacji Turystycznej w Sokółce. Pracownik Punktu IT w Sokółce udziela informacji w zakresie, atrakcji turystycznych Sokółki i Podlasia, szlaków turystycznych, muzeów, zabytków, obiektów noclegowych, gastronomicznych, oraz imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych. Turyści i mieszkańcy korzystający z usług Punktu IT w Sokółce otrzymują bezpłatne mapy, informatory turystyczne, ulotki, wizytówki i inne ogólnodostępne materiały turystyczne i promocyjne dotyczące Sokółki i Podlasia. Turystom udostępnia się bezpłatne stanowisko komputerowe z darmowym dostępem do Internetu.

Zabytki na terenie Gminy Sokółka:

- Kamienica „Tyzenhauza” przy ul. Piłsudskiego 1 – Punkt Informacji Turystycznej w Sokółce;
- Cerkiew pw. św. Aleksandra Newskiego przy ul. Plac Kościuszki;
- Zespół domów przy ul. Plac Kościuszki 26;
- Skwer porucznika Władysława Borysiewicza przy Placu Kościuszki;
- Głaz upamiętniający 300 lat osadnictwa tatarskiego park przy Placu Kościuszki;
- Pomnik „Wolności” między ul. Białostocką i 3-go Maja;
- Pomnik Wielokulturowej Sokółki na rogu ul. Piłsudskiego i Wróblewskiego;
- Pomnik Józefa Piłsudskiego w parku miejskim na ul. Piłsudskiego;
- Pomnik „400 lat miasta Sokółka” przed urzędem miejskim;
- Plebania prawosławna przy ul. Piłsudskiego 6;
- Kościół pw. św. Antoniego Padewskiego przy ul. Grodzieńskiej;
- Budynek bramy kościelnej przy ul. Grodzieńskiej;
- Plebania „stara” przy ul. Grodzieńskiej;
- Plebania „nowa” przy ul. Grodzieńskiej;
- Pomnik Sokoła w parku przy ul. Grodzieńskiej i Bohaterów Monte Cassino;
- Kaplica pw. św. Pawły Męczennicy przy ul. Mariańskiej 53;
- Kaplica dziękczynna na rogu ul. Grodzieńskiej i Kresowej;
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki przy ul. Mickiewicza;
- Cmentarz parafialny prawosławny przy ul. Mariańskiej;
- Cmentarz Żydowski przy ul. Malmeda;
- Cmentarz żołnierzy radzieckich przy ul. Mariańskiej;
- Skwer księdza dziekana Tadeusza Kalinowskiego między ul. Białostocką, a 3-go Maja;
- Zabytkowa pierzeja ulicy Białostockiej;

- Pomnik na cmentarzu żołnierzy radzieckich;
- Pomnik dla żeglarzy Ejsmont;
- Ławka Tyzenhauza
- Meczet i Mizar w Bohonikach uznane w 2012 r. jako pomniki historii.¹⁵

Przez teren Gminy Sokółka przebiegają następujące trasy i szlaki rowerowe:

- Trasa rowerowa czerwona- trasa rowerowa obejmuje swoim zasięgiem południowo-zachodnią część Gminy Sokółka. Na trasie występują liczne charakterystyczne kapliczki i krzyże przydrożne.
- Trasa rowerowa niebieska- trasa obejmuje swoim zasięgiem zachodnią i północną część Gminy Sokółka. Jest to teren o zróżnicowanym krajobrazie z licznymi pagórkami, wzniesieniami i dolinami.
- Szlak Tyzenhauza - można zwiedzić m.in. Sokółkę, Bohoniki, Klimówkę oraz Kuźnicę i poznać historię tych miejsc;
- Rowerowy Szlak Tatarski Duży;
- Sokólski Szlak Transgraniczny- rozpoczyna się przy dworcu PKP w Sokółce i prowadzi do miejscowości Mikaszówka, gdzie spotyka się z szlakiem Gren Velo. Jest przedłużeniem Szlaku Tatarskiego;
- Szlak rowerowy Sokółka – Sidra - trasa rozpoczyna się przy dworcu PKP w Sokółce i prowadzi przez tereny wzgórz sokólskich, Zalesie, Sidrę, wokół doliny rzeki Sidry po urozmaiconych krajobrazowo terenach;
- Szlak “Puszcza Knyszyńska”- trasa rozpoczyna się przy dworcu PKP w Sokółce i prowadzi przez pofałdowane tereny Sokólszczyzny oraz po rezerwatach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej;
- Szlak “do Źródeł Sokołdy”- trasa rozpoczyna się przy dworcu PKP w Sokółce i prowadzi przez lasy wokół Sokołdy.¹⁶

¹⁵ <https://it.sokolka.pl/zabytki-miasta/>

¹⁶ <https://it.sokolka.pl/szlaki-rowerowe/>

Przez teren Gminy Sokółka przebiegają następujące szlaki turystyczne (krajowe):

- Szlak „Dawnego Pogranicza” - to liczący w sumie 50 km, z czego 14 km przebiega przez sokólską gminę. Trasa prowadzi przez tereny dawnego pogranicza między Królestwem Polskim, a Wielkim Księstwem Litewskim. Szlak oznaczony jest kolorem żółtym;
- Szlak Rękodzieła Ludowego - to niepowtarzalna trasa, dzięki której turyści mają okazję poznać bogate i żywe do niedawna tradycje sztuki ludowej Podlasia.;
- Szlak Tatarski Duży- to oznakowany kolorem zielonym 57-km szlak, który zaczyna się w Sokółce i biegnie przez Bohoniki, Starą Kamionkę, Wierzchlesie, Talkowszczyznę, Nową Świdziałówkę, Nietupę do Kruszynian;
- Szlak Powstania Styczniowego - na trasie znajdują się pola bitew, powstańcze mogiły, pomniki oraz cmentarz wojenny żołnierzy poległych w 1831 roku pod Sokołdą, ekspozycja historii Puszczy Knyszyńskiej oraz Leśna Galeria Rzeźby poświęcona Powstańcom 1863 roku. Na trasie ścieżki znajduje się m.in. wieża widokowa, kładka przez bagna, wiaty i zadaszenia oraz tablice informacyjne.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, w gminie na 1000 mieszkańców pracuje 214 osób. Ogółem w gminie pracuje 5 384 osób, w tym 48,11% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,89% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2018- 2020 liczba osób pracujących zdecydowanie zmalała.

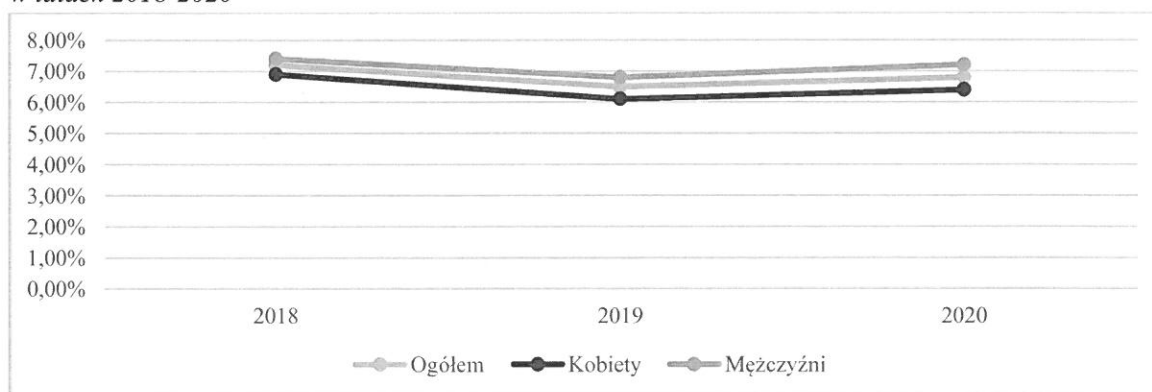
Tabela 12. Liczba osób pracujących w Gminie Sokółka w latach 2018-2020

Liczba osób pracujących w gminie	2018	2019	2020
Pracujący ogółem; w tym:	5 450	5 501	5 384
Kobiety	2 598	2 664	2 590
Mężczyźni	2 852	2 837	2 794

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na przestrzeni lat 2018-2020 udział zarejestrowanych osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie, na koniec roku 2020 współczynnik wynosił 6,80% (6,40% wśród kobiet i 7,20% wśród mężczyzn).

Wykres 11. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

W Gminie Sokółka w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2 031 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 595 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 129 nowych podmiotów, a 75 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (188) podmiotów zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (118) w roku 2016. W tym samym okresie najczęściej (198) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (75) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

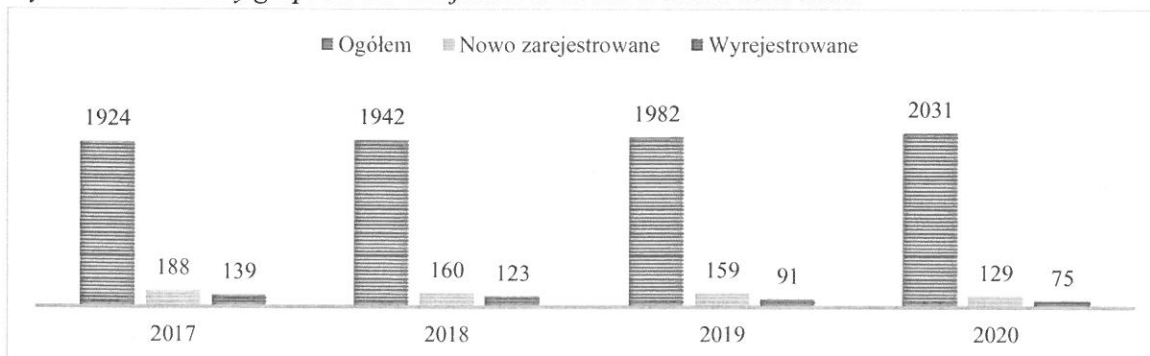
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Sokółka najczęściej (69) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (1 959) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

2,0% (40) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 23,8% (483) podmiotów, a 74,2% (1 508) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Sokółka najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25.7%) oraz Budownictwo (15.9%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 12. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY SOKÓŁKA

Na początku badania ankietowego poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Sokółka. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 13. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Sokółka

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	4,18
Narkomania	3,74
Wzrost przestępczości	3,51
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,69
Bezrobocie	3,91
Ubóstwo	3,78

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 4,18. Kolejnymi problemami zauważalnymi na terenie Gminy Sokółka okazały się: problem bezrobocia oraz ubóstwa. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ważność pozostałych problemów, występujących na terenie Gminy Sokółka została oceniona przez mieszkańców na nieco niższych poziomach. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania innych ważnych problemów. Wśród nich znalazły się: brak dbałości o wspólną przestrzeń, brak dostępu do terapii, przemoc oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze.

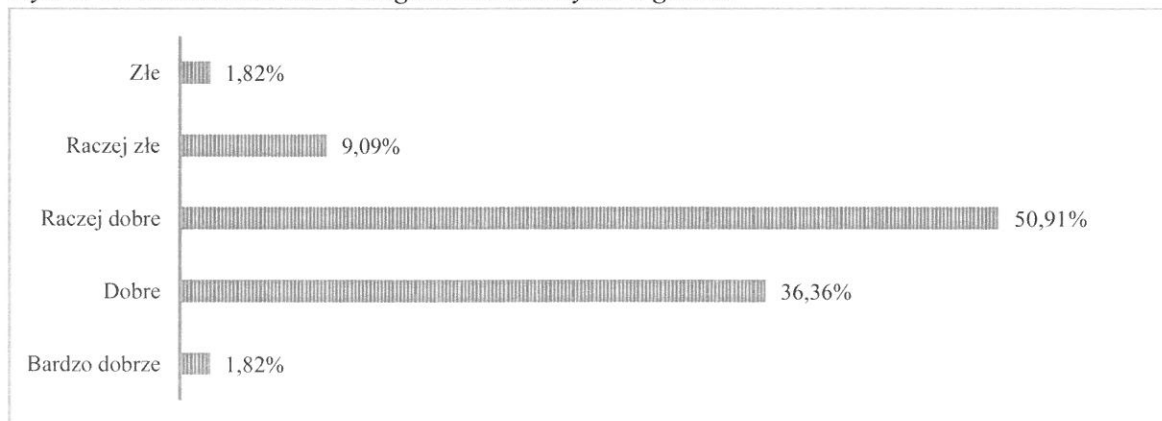
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, a kolejno bezproduktywne spędzanie czasu wolnego. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze oraz przemoc w rodzinie.

Wykres 13. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w Gminie Sokółka mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 50,91% respondentów. 36,36% oceniło je na poziomie dobrym, 9,09% na poziomie raczej złym. 1,82% stwierdziło, iż są one bardzo dobre i tyle samo przyznało, że są one złe.

Wykres 14. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SOKÓLCE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce jest jednostką budżetową Gminy Sokółka, która prowadzi całokształt spraw w zakresie pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych i stypendiów socjalnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce przy realizacji zadań statutowych współpracuje z istniejącymi na terenie gminy jednostkami organizacyjnymi, innymi jednostkami pomocy społecznej, administracją rządową i samorządową, instytucjami, organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w celu realizacji zadań pomocy społecznej.

Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała.

Tabela 14. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

	2018	2019	2020
Rodziny korzystające ze świadczeń OPS	499	433	309
Liczba osób w rodzinach	1 008	778	538

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej świadczone przez OPS w Sokółce dzielą się na świadczenia finansowe, m.in: zasiłek stały, okresowy, zasiłek celowy, zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego oraz na świadczenia niefinansowe, m.in: świadczenia usług opiekuńczych, dożywiania, kierowanie do domu pomocy społecznej, ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej, sprawianie pogrzebu.

Istotną formę wsparcia stanowi także pomoc socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi pomoc w: pisaniu wniosków w sprawie alimentów oraz pozwu o rozwód, wypełnianiu wniosków o przyznanie lokalu mieszkalnego lub przyznaniu dodatku mieszkaniowego, wypełnianiu wniosku w sprawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni umawiają wizyty lekarskie oraz realizują recepty. Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej.

Tabela 15. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	2018	2019	2020
Świadczenia pieniężne	1 149	1 032	907
Świadczenia niepieniężne ogółem, w tym:	800	766	654
- posiłki	801	782	630
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	1 482	1 490	1 408
Usługi opiekuńcze ogółem, w tym:	53	69	79
-specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi	19	30	36
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	29	27	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

W roku 2020 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej było ubóstwo, a kolejno bezrobocie i niepełnosprawność.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018	2019	2020
Niepełnosprawności	378	377	317
Bezrobocia	727	627	575
Osoby dotknięte klęską żywiołową	-	-	-
Ubóstwa	937	843	769
Bezradności opiek. wych.	277	248	225
Długotrwałej choroby	310	322	282
Przemocy w rodzinie	3	4	3
Inne:			
- ochrona macierzyństwa;	19	13	10
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego;	10	15	19
- alkoholizm.	26	20	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce, w którym wzięło udział 18 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy OPS najczęściej wymieniali alkoholizm,

a kolejno nieporadność życiową oraz przemoc w rodzinie i bezrobocie. Kolejne odpowiedzi wskazywały również na bezradność opiekuńczo-wychowawczą, ubóstwo oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych. Z odpowiedzi pracowników OPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają nadużywanie alkoholu/alkoholizm oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, a kolejno problemy finansowe, trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocie, przemoc oraz uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych). Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na problemy zdrowotne w rodzinie oraz ubóstwo.

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2017-2019 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Sokółka zmalała o 10,69%. Jednak w 2020 roku nastąpił wzrost ogólnej liczby bezrobotnych, jak również bezrobotnych do 30 roku życia, bezrobotnych po 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

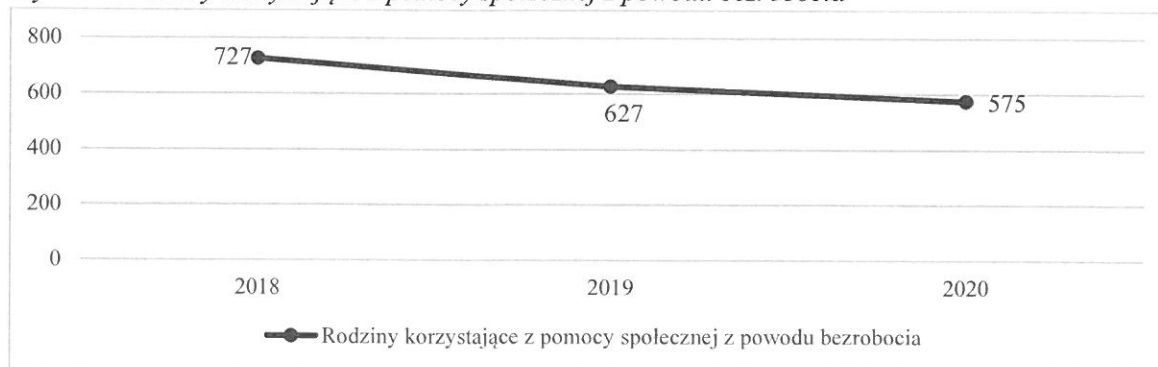
Tabela 17. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sokółka w latach 2017-2020

Stan bezrobocia	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	1 123	1 139	1 003	1 048
Kobiety	492	504	430	452
Mężczyźni	631	635	573	596
Osoby do 30 roku życia	334	302	243	242
Osoby po 50 roku życia	337	339	309	319
Długotrwale bezrobotne	722	744	607	660

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi OPS w Sokółce, na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 15. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹⁷

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 18. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

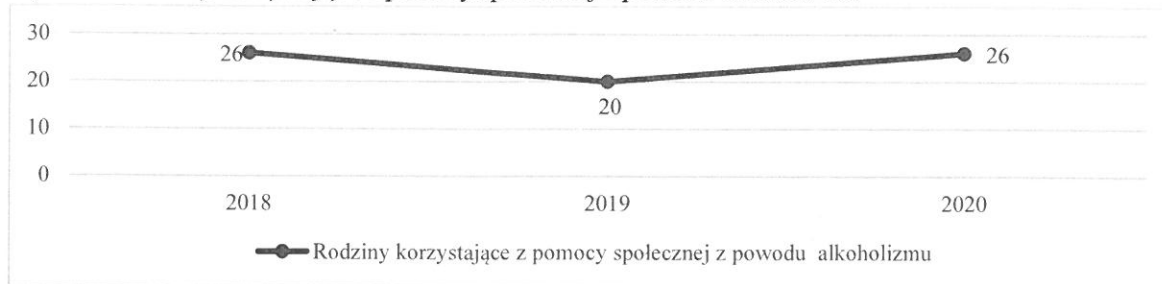
Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Sokółka 25 184 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 504 osoby
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1 007 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1 007 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	ok. 1 259-1 763 osoby
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 336 osób dorosłych i 671 dzieci

Źródło: PARPA

¹⁷ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

Zgodnie z danymi OPS w Sokółce, w latach 2018 i 2020 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu jest taka sama.

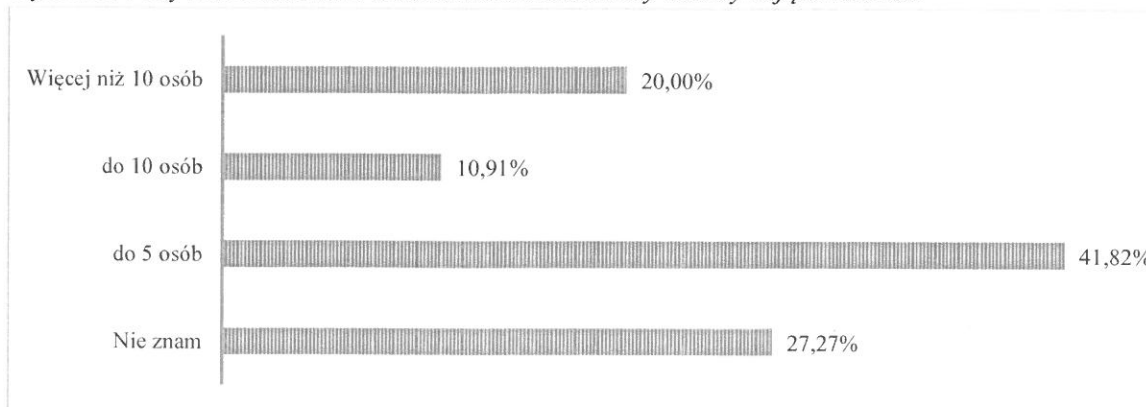
Wykres 16. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

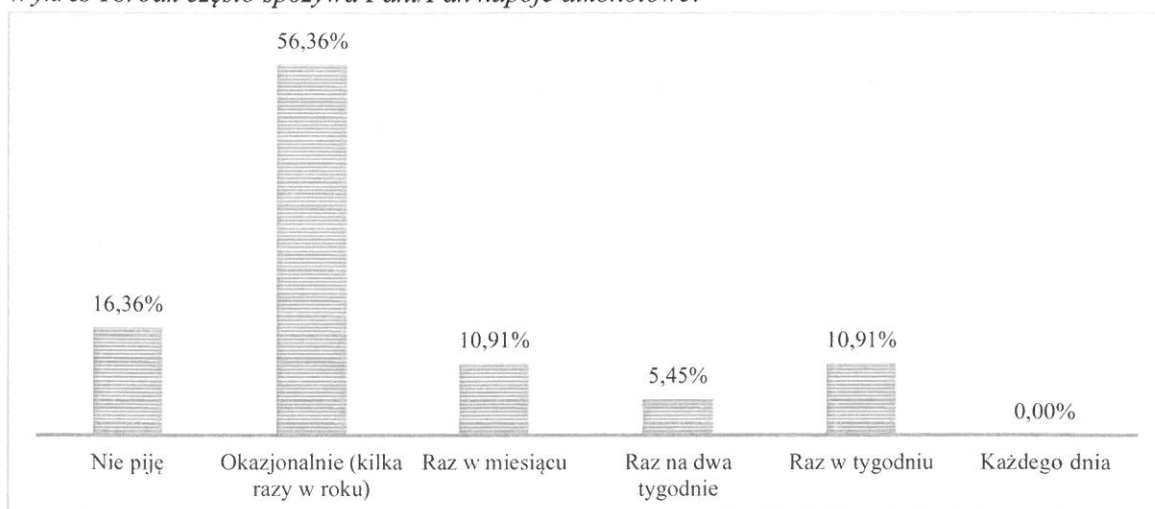
Dane z przeprowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców Gminy Sokółka wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany jako pierwszy w hierarchii problemów społecznych. 76,36% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, a 21,82% badanych uznało, że są to nieliczne przypadki. Według 74,55% osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, ogółem 72,73% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 17. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 56,36% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest wino. 16,36% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 18. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

52,73% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 40,00% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, a 12,73% stwierdziło, że są to sytuacje bardzo częste. Niepokojącym jest, iż 41,82% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 34,54% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Uwagę zwraca również wynik wskazujący, iż tylko 41,82% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują najczęściej Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół interdyscyplinarny, Kluby AA. Pozostałe 58,18% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w oparciu o corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W celu efektywnej i prawidłowej realizacji zaplanowanych działań Gminna Komisja współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sokółce, Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją; placówkami oświatowymi z terenu gminy oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz profilaktyki.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020 wskazują, iż na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego. W 2020 roku odnotowano najmniej zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych. Ponadto w 2020 roku przeprowadzono najwięcej rozmów motywujących.

Tabela 19. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2018	2019	2020
Posiedzenia KRPA (ogółem)	0	0	0
Przeprowadzone rozmowy motywujące	24	24	18
Przeprowadzone rozmowy motywujące	184	173	240
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Wnioski o leczenie odwykowe	48	36	41
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	15	16	9
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	38	23	12
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	7	23	16
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Sokółce

Punkt Konsultacyjny ds. uzależnień i przemocy w rodzinie

Zarządzeniem Nr 336/17 Burmistrza Sokółki z dnia 13 kwietnia 2017 roku utworzono Punkt Konsultacyjny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokółce. W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego prowadzone jest specjalistyczne doradztwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne, z zakresu ochrony zdrowia. W punkcie zatrudniony jest również terapeuta uzależnień. Porady udzielane są bezpłatnie.¹⁸

Dane z działalności Punktu Konsultacyjnego wskazują, iż liczba osób korzystających z pomocy Punktu była najniższa w 2020 roku.

Tabela 20. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020

Działalność Punktu Konsultacyjnego	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy PK	148	151	131

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Sokółce

Tabela 21. Świetlice na terenie Gminy Sokółka

Świetlice	2020 rok
Liczba placówek	4
Liczba dzieci w placówkach, w tym: z rodzin alkoholowych	100 80
Liczba wychowawców	8

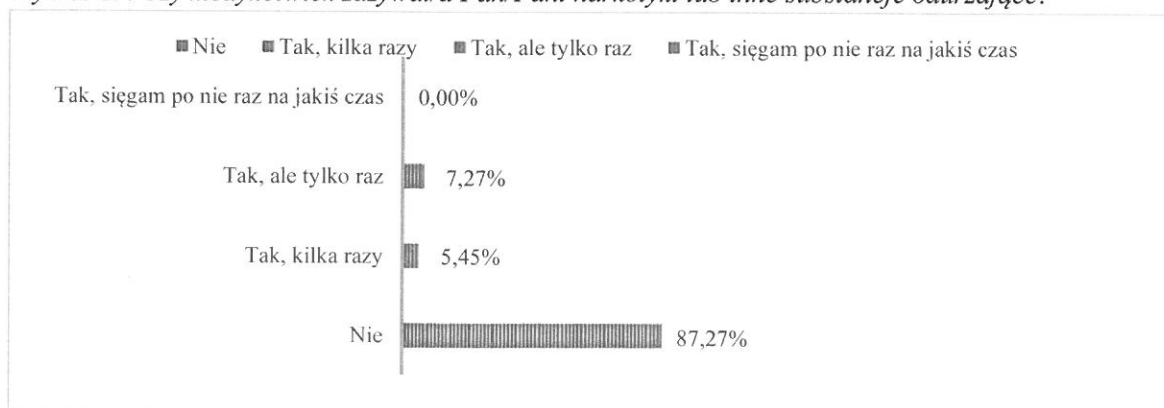
¹⁸ <https://opssokolka.pl/punkt-konsultacyjny/>

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹⁹

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Sokółka, natomiast są to raczej sporadyczne przypadki. Taką odpowiedź wskazało 67,27% ankietowanych mieszkańców. 21,82% uważa to za problem bardzo powszechny. 1,82% stwierdziło, że problem narkomanii nie występuje na terenie gminy, natomiast pozostałe 9,09% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Łącznie 45,45% respondentów biorących udział w badaniu zna osoby zażywające narkotyki, a 10,91% wie gdzie można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków przyznało się łącznie 12,73% badanych.

Wykres 19. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?

¹⁹ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/novak-starz_g3p1.pdf

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy Sokółka. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnie w swoim miejscu zamieszkania i aktywnymi w życiu społecznym. Poważnym problemem dla osób starszych jest przenoszenie różnych form aktywności do Internetu, co może prowadzić do pogłębiania procesu wykluczenia cyfrowego i alienacji seniorów.

Tabela 22. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem, w tym:	25 835	25 765	25 554	25 352	25 184
Osoby w wieku 0-17 lat	4 350	4 378	4 332	4 284	4 249
Osoby w wieku 18-59 lat	15 506	15 266	14 977	14 669	14 449
Osoby w wieku 60 lat i więcej	5 979	6 121	6 245	6 399	6 468

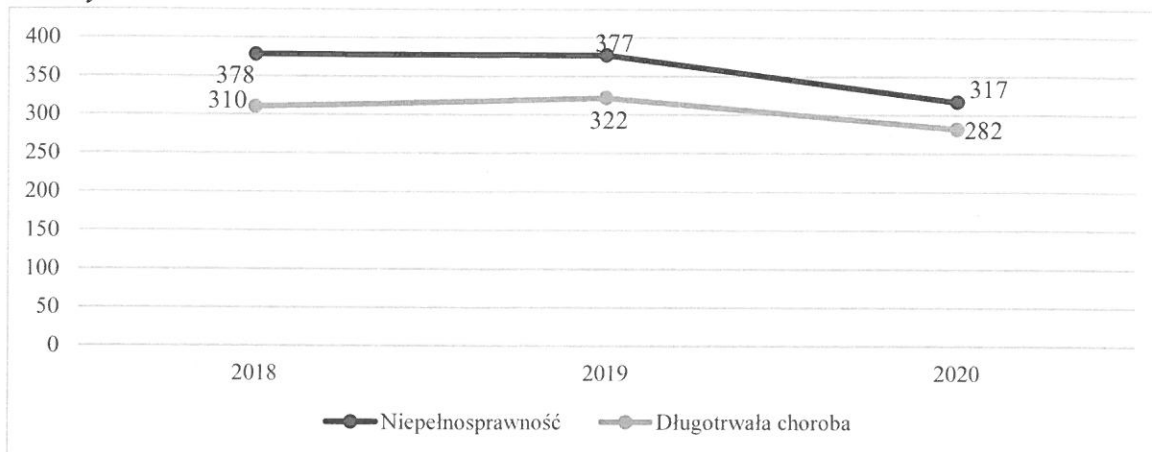
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 42,1 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Zgodnie z danymi OPS w Sokółce, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby zmalała na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce przystąpił do ogólnopolskiego programu „Wspieraj Seniora”, który w szczególności obejmuje pomoc w robieniu i dostarczeniu zakupów, wyprowadzenie psa na spacer czy też inne czynności, które są utrudnione z uwagi na trwającą pandemię koronawirusa.

Pracownicy OPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób starszych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na samotność, brak wsparcia ze strony rodziny, niedostateczny dostęp do usług opiekuńczych, opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji, brak odpowiedniej ilości opiekunów medycznych, ograniczenia finansowe, ubóstwo, brak pobliskiego domu pomocy społecznej, narastającą izolację seniorów, bierność oraz postępujący proces komputeryzacji wszystkich usług. 44,45% respondentów uznało, że oferta gminy skierowana do osób starszych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych jest wystarczająca. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 27,78% i tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

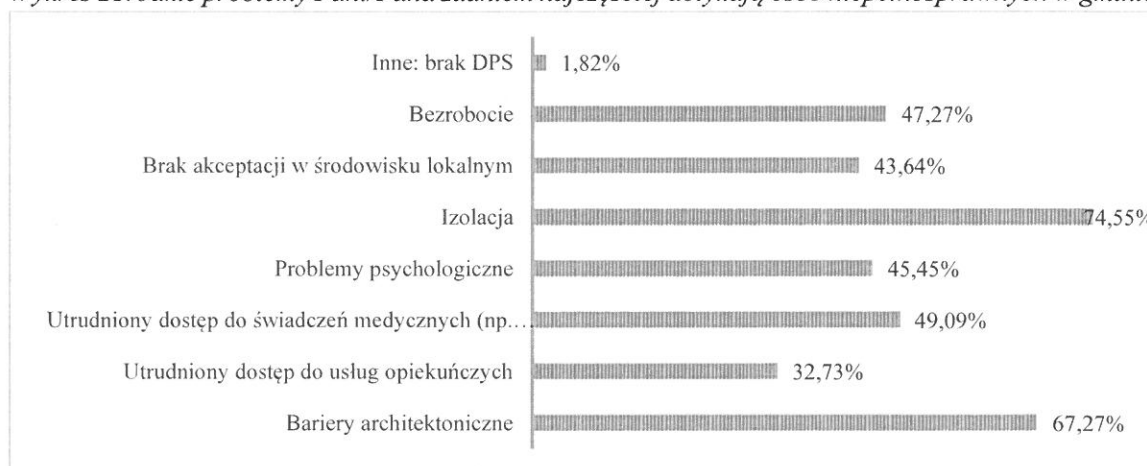
Według pracowników OPS najbardziej podczas pandemii COVID-19 ucierpiały osoby starsze oraz samotne i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób niepełnosprawnych pracownicy OPS wymieniali najczęściej bariery architektoniczne, technologiczne oraz niedostosowaną do ich potrzeb infrastrukturę, izolację, niewystarczające usługi opiekuńcze, niedostateczną ilość ośrodków wsparcia, problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji, brak zatrudnienia, brak miejsca spotkań do integracji osób niepełnosprawnych oraz brak udogodnień dla niepełnosprawnych. Według opinii 44,44%

respondentów, oferta gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych jest raczej wystarczająca. Kolejno 33,33% nie wyraziło jednoznacznej opinii na ten temat, a pozostałe 22,22% stwierdziło, iż działania gminy w tym zakresie nie są wystarczające.

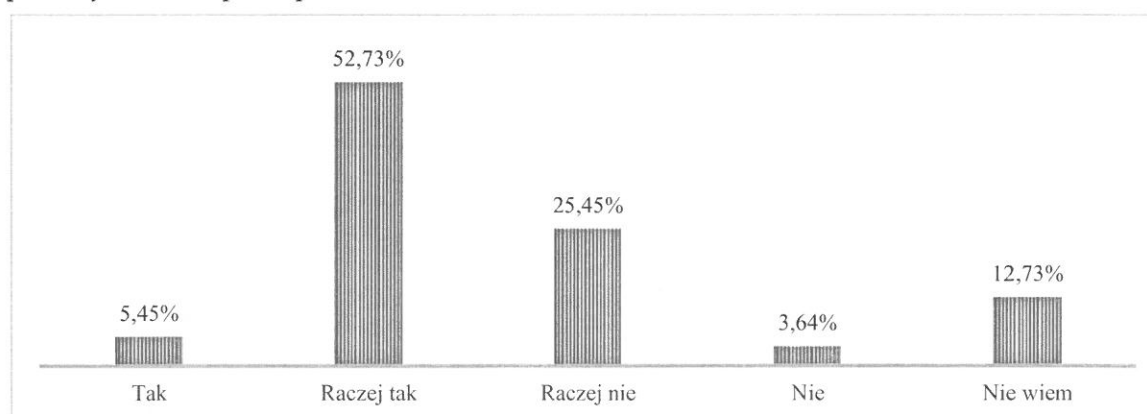
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Sokółka wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Największy odsetek tj. 74,55% wskazał na izolację. Kolejno 67,27% wskazało na bariery architektoniczne, a 49,09% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

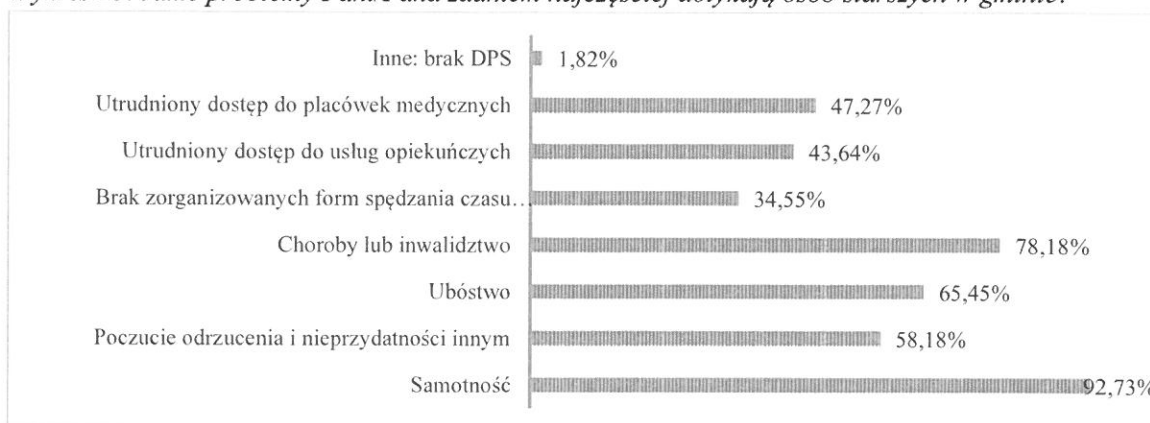
Ponadto większość respondentów przyznała, że działania podejmowane na terenie Gminy Sokółka uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei łącznie 29,09% badanych było przeciwnego zdania, a 12,73% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

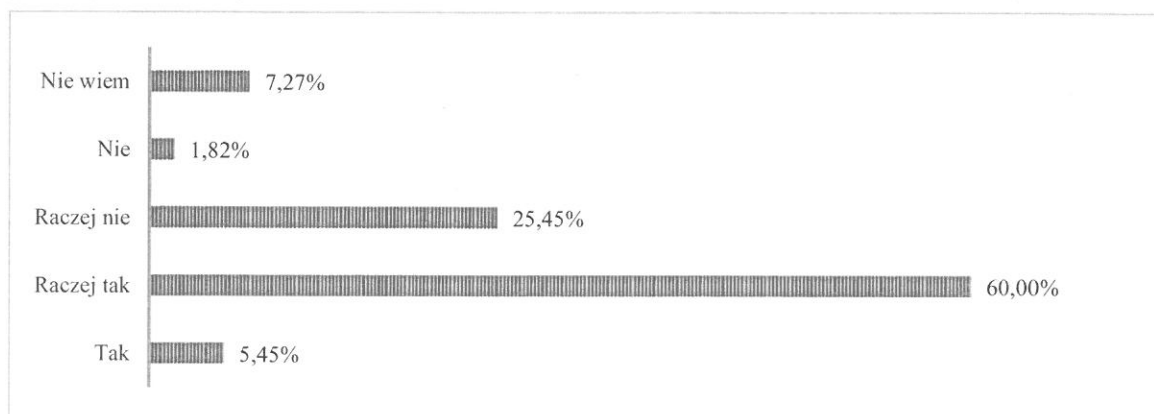
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotykających seniorów respondenci wskazywali najczęściej na samotność oraz choroby lub inwalidztwo. Zwrócono również uwagę na ubóstwo, poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym, utrudniony dostęp do placówek medycznych, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Jeden mieszkaniec wskazał jako problem na brak domów pomocy społecznej, brak dziennego domu pobytu oraz brak Klubu Seniora na terenie Gminy Sokółka.

Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Zdecydowana większość ankietowanych przyznała, że działania podejmowane na terenie Gminy Sokółka uwzględniają potrzeby osób starszych. Łącznie 26,27% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 7,27% badanych nie wyraziło swojego zdania w tym temacie.

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych:

Wśród osób i instytucji, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, wymienić można przede wszystkim Urząd Miejski w Sokółce i Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce. Ważne jest również działanie Sokólskiego Ośrodka Kultury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Burmistrza Sokółki, Sołectw, pracowników Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Urzędu Marszałkowskiego, Policji. Duży wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych mogą mieć również stowarzyszenia, które powstały na terenie gminy.

Uniwersytet III wieku

Celem UTW jest wspieranie rozwoju społeczności lokalnej w tym w szczególności:

- stymulowanie rozwoju osobowego oraz sprawności intelektualnej, psychicznej i fizycznej słuchaczy UTW;
- aktywizacja społeczna osób chętnych do uczestniczenia w pracach UTW oraz na rzecz środowiska lokalnego;
- wspieranie społecznej aktywności obywateli, w tym między innymi takich grup społecznych jak: osoby niepełnosprawne, dzieci, seniorzy, bezdomni, bezrobotni i inne grupy społeczne wymagające wsparcia;
- działalność edukacyjna, opiekuńcza, wychowawcza i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wyżej wymienionych grup społecznych;
- podejmowanie działań na rzecz swobodnego dostępu do informacji, niezbędnej dla rozwoju społeczności lokalnej;
- promowanie dobroczynności i działań humanitarnych.

Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy i Koło PZERI w Sokółce.

PZERI zwany dalej Związkiem zrzesza emerytów i rencistów z terenu Gminy Sokółka, liczy ok. 300 członków.

Cele działania:

- poprawianie warunków socjalno – bytowych seniorów,
- stwarzanie warunków i możliwości do uczestniczenia seniorów w życiu społecznym,

- integrowanie i aktywizacja emerytów i rencistów poprzez organizowanie różnych form działalności kulturalnej, artystycznej, turystycznej, rekreacyjnej,
- reprezentowanie interesów ludzi starszych wobec organów miejscowej władzy i administracji.

Praktykowane najbardziej popularne formy działań ogniw Związku:

- turnusy wypoczynkowe i rehabilitacyjne w górach i nad morzem,
- wycieczki krajoznawcze krajowe i zagraniczne,
- chór seniorów,
- koła zainteresowań i warsztaty kulinarne i rękodzieła artystycznego,
- zajęcia klubowe i świetlicowe: spotkania, wieczorki taneczne,
- akcje charytatywne i pomocowe,
- promocja aktywnego i zdrowego trybu życia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokółce

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokółce, zwany dalej ŚDS jest jednostką organizacyjną Gminy Sokółka wykonując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę określone ustawą o pomocy społecznej i ustawą o ochronie zdrowia psychicznego w zakresie przewidzianym dla środowiskowych domów samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych i dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A), dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B) i dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi (typ D).

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” Warsztat Terapii Zajęciowej

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, ich rodzin, w szczególności poprzez realizację zadań w sferze:

- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- działalności charytatywnej,
- ochrony i promocji zdrowia,
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców Gminy Sokółka zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce.

Do zadań Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności należy:

1) wydawanie orzeczeń o:

- a) niepełnosprawności dzieci,
 - b) stopniu niepełnosprawności osób dorosłych,
 - c) wskazaniach do ulg i uprawnień;
- 2) wystawianie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność;
- 3) wydawanie kart parkingowych osobom niepełnosprawnym oraz placówkom.²⁰

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce dla osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego”

²⁰ <http://sokolka-powiat.pl/wydzialy-starostwa/powiatowy-zespol-do-spraw-orzekania-o-niepelnosprawnosci-w-sokolce/>

może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.²¹

Tabela 23. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

²¹ <https://sokolka.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepełnosprawnych>

<p>Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą</p>	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.• Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego.• Refundacja składek ZUS.
--	--

Ubóstwo

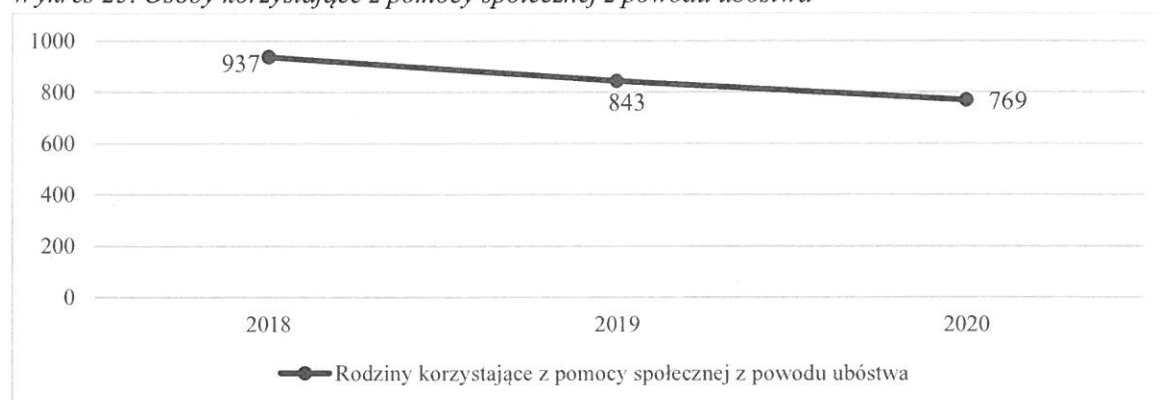
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi OPS w Sokółce, na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.²²

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą

²² Miśkowicz, M., *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

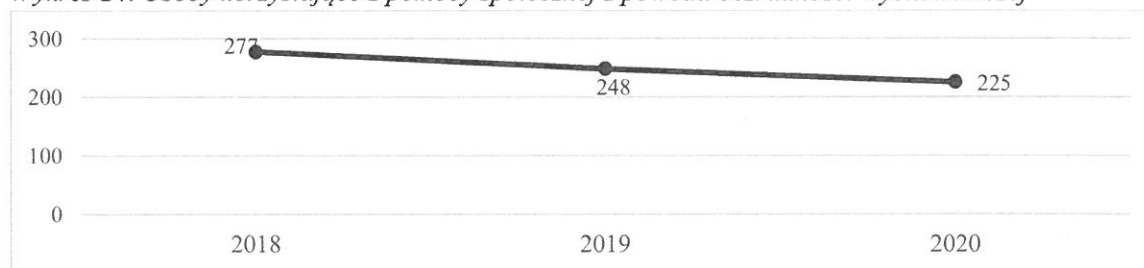
z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2020 r. poz. 821), spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Jedną z form pracy z rodziną dysfunkcyjną jest asystentura rodzinna. Profesjonalna pomoc asystenta rodziny powinna rozpoczynać się od zrozumienia rodziny i jej problemów. Asystent najczęściej pracuje z takimi rodzinami, w których występuje taki problem jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, przemoc, nadużywanie alkoholu i innych używek, problemy opiekuńczo– wychowawcze. Bardzo często charakter pracy asystenta z rodziną ma wymiar pracy socjalno– wychowawczej.

Asystent rodziny to osoba przez pewien czas wspierająca rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Do funkcji asystenta rodziny zaliczono funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, diagnostyczno-monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą – aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Analizując szczegółowe dane OPS w Sokółce z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej w roku 2020 była najniższa.

Wykres 24. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników OPS jednoznacznie wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno uzależnienia oraz wielodzietność.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.²³

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.²⁴

²³ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

²⁴ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sokółka:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorem sądowym, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Zespół Interdyscyplinarny

Celem Zespołu jest pomoc osobom i rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu ich problemów, efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych niezwłocznie po uzyskaniu informacji o zaistnieniu problemu, współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadania Zespołu określa art. 9b. ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sokółce;
- Komendy Powiatowej Policji w Sokółce;
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "SALUS" Poradnia Zdrowia Psychicznego;
- Sądu Rejonowego w Sokółce;
- Prokuratury Rejonowej w Sokółce;
- Fundacji "Sokólski Fundusz Lokalny";
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Sokółce.

Posiedzenia grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego:

W okresie od 01.01.2020 r. do 31.12.2020 r. powołano 136 grup roboczych, które zajmują się rozwiązywaniem problemów związanych z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach. Grupy robocze opracowują i realizują plan pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy, dokumentują działania podejmowane wobec tych rodzin, oraz efektów tych działań, informują przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o efektach działań grup roboczych. W skład grup roboczych wchodzi pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce, dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy zawodowi, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych do których uczęszczają dzieci, psychologzy.

Analizując dane przekazane przez OPS w Sokółce można zauważyć, iż liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych w 2020 roku był najwyższa. Jednocześnie liczba posiedzeń Grup Roboczych w 2020 roku była najniższa.

Tabela 25. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
Liczba utworzonych Grup Roboczych	135	131	136
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	374	316	248
Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych	135	131	136
Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem,			
w tym:	365	278	357
- kobiety	124	132	120
- mężczyźni	156	133	150
- dzieci	85	13	87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była najniższa w 2019 i 2020 roku. Ponadto na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrosła liczba nowo wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”. Jednocześnie w 2020 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa.

Tabela 26. Procedura "Niebieskie Karty"

Stosowanie procedury NK przez uprawnione podmioty	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	2	3
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze	118	97	129
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze	115	103	110
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	167	159	159
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	135	131	136
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem, w tym:	136	136	145
- w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie	103	75	83
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	33	61	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

Jak wynika z przedstawionych danych, problem przemocy w rodzinie dotyka najczęściej kobiety, a kolejno dzieci. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa socjalnego.

Tabela 27. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	228	143	219
Kobiety	115	120	110
Mężczyźni	30	15	24
Dzieci	83	8	85
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem, w tym:	184	198	188
- psychologicznego	32	28	57
- prawnego	48	47	14
- socjalnego	54	71	70
- zawodowego i rodzinnego	50	52	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce

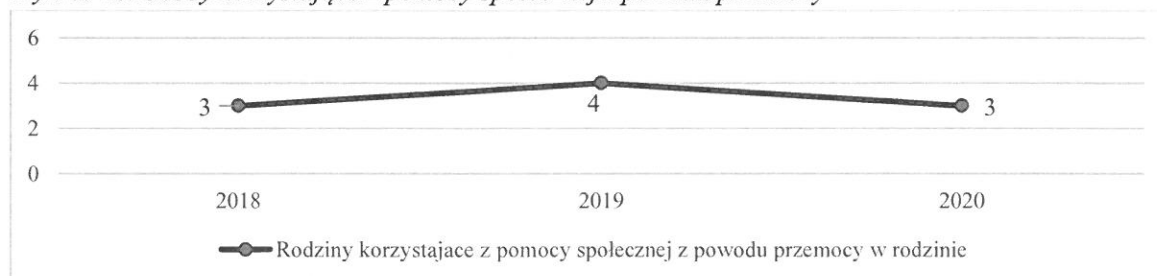
Tabela 28. Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	153	143	143
Kobiety	115	120	110
Mężczyźni	30	15	24
Małoletni do 13 r.ż.	3	3	4
Nieletni w przedziale 13-18 lat	5	5	5
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem), w tym:	148	135	138
Kobiety	9	12	10
Mężczyźni	137	118	126
Nieletni	2	5	2
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	83	94	102
Kobiety	2	5	1
Mężczyźni	81	89	100
Nieletni	0	0	1

Tabela 29. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba szkoleń	2018	2019	2020
	7	3	1

Wykres 26. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie OPS w Sokółce

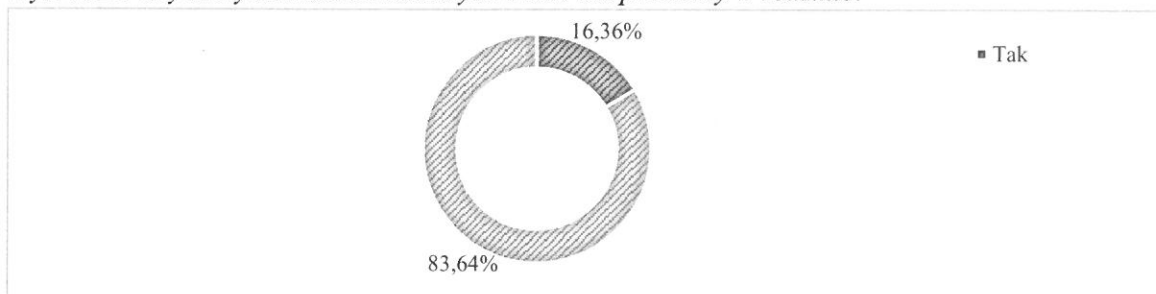
Jak wynika z ankietyzacji, 100,00% respondentów za przemoc uważa bicie, szarpanie, popychanie. Łącznie 70,91% ankietowanych mieszkańców z terenu Gminy Sokółka zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 16,36% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej mąż oraz ojciec. 72,73% uważa, że rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych wobec swoich dzieci, natomiast 10,91% dopuszcza stosowanie

kar cielesnych, kiedy inne metody wychowawcze zawodzą. 1,82% przyznało, że rodzice mogą karać dzieci w dowolny sposób, a pozostałe 14,55% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie. Tylko 47,27% respondentów posiada wiedze na temat instytucji pomocowych działających na terenie Gminy Sokółka, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

Wykres 28. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.²⁵

²⁵ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009*

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej- jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizacje imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno-gospodarczych w okresie trzech kwartałów br. była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano-montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale br. w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.²⁶

Aktualnie na całym obszarze Polski obowiązują obostrzenia, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się epidemii. Sytuacja monitorowana jest w trybie ciągłym.

²⁶ Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spoeczno-gospodarczej/sytuacja-spoeczno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r-,1,101.html>

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Sokółka oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strengths) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowią będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w Gminie Sokółka;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Gminie Sokółka oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla Gminy Sokółka uwzględniono takie obszary jak:

- 1) ochrona zdrowia;
- 2) pomoc społeczna;
- 3) rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) rynek pracy;
- 5) edukacja,
- 6) problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej- działalność : Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Sokółce, w ramach którego funkcjonują specjalistyczne przychodnie oraz szpital z kilkoma oddziałami, funkcjonowanie na terenie SP ZOZ zakładów niepublicznych, które świadczą usługi dla ubezpieczonych w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia.
- Działalność prywatnych gabinetów i przychodni działających na terenie Miasta Sokółka, które świadczą usługi w zakresie opieki zdrowotnej.
- Działalność dziesięciu ogólnodostępnych aptek.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę OPS.
- Zaangażowanie pracowników OPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny, jako wyraz troski o dobro rodzin wielodzietnych i wrażliwości na ich potrzeby.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Dużo dokumentacji, a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.
- Nowe zadania ustawowe nakładane na Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Natłok obowiązków co skutkuje brakiem możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Często zmieniające się przepisy prawne, biurokracja.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Działalność Klubu Abstynenta „Nadzieja” oraz Klubu Abstynenta „Oaza” w Sokółce.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Bardzo wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 72,73% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (52,73% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (41,82% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Mała znajomość instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 41,82% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym, które zażywają narkotyki/dopalacze (45,45% badanych mieszkańców zna osoby zażywające narkotyki/dopalacze).
- Znajomość miejsc, w których można zakupić narkotyki/dopalacze (10,91% respondentów potwierdziło znajomość miejsc, w których można kupić narkotyki/dopalacze).
- Używanie substancji psychoaktywnych przez mieszkańców (12,72% badanych mieszkańców potwierdziło, iż zażywało substancje odurzające).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.

- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Niewystarczająca ilość organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi, a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Zmniejszająca się liczba osób pracujących.
- Wzrost bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.

- Wzrost wynagrodzeń za pracę.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu przedłużającej się sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.

EDUKACJA

Mocne strony

- Relatywnie dobra dostępność do infrastruktury przedszkolnej.
- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych.
- Działalność Miejskiego Żłobka w miejscowości Sokółka.
- Działalność prywatnego Żłobka „Akademia Malucha”.
- Działalność Sokólskiego Ośrodka Kultury oraz Biblioteki Publicznej w Sokółce wraz z filiami.
- Działalność Kina „Sokół” oraz Muzeum Ziemi Sokólskiej.
- Działalność Samorządowej Szkoły Muzycznej I stopnia.
- Dostępność szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie Gminy Sokółka.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo- rekreacyjna i kulturalna (szeroka oferta zajęć dodatkowych, duże możliwości rozwoju zainteresowań i edukacji).

Słabe strony

- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3 oraz przedszkolach.
- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (w szczególności zajęć bezpłatnych).

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników OPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Świadczenia dla osób niepełnosprawnych.
- Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Sokółce.
- Działalność Uniwersytet III wieku.
- Działalność Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Razem" Warsztat Terapii Zajęciowej.
- Przystąpienie do programu „Wspieraj Seniora”.
- Działalność Chóru Seniorów „Sokólskie Wrzosi”.
- Dobrze oceniane przez pracowników OPS działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.
- Brak Dziennego Domu Pobytu.
- Brak Domu Pomocy Społecznej.
- Brak Klubu Seniora na terenie gminy.

Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Likwidowanie barier architektonicznych. • Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych. • Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych. • Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze i niepełnosprawne w życie społeczne. • Organizowanie grup wsparcia dla seniorów, wolontariatu (m.in. pomoc w czynnościach dnia codziennego). • Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. • Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością. • Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych. • Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych. • Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy Gminy Sokółka wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (47,27%) oraz przeciwdziałania alkoholizmowi (30,91%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na pomoc osobom niepełnosprawnym oraz zapewnianie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży. Szczegółowy rozkład odpowiedzi znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 30. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

47,27%	Ochrona zdrowia
30,91%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
20,00%	Pomoc osobom niepełnosprawnym Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży

18,18%	Zapewnienie opieki w żłobkach Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
14,55%	Ograniczanie bezrobocia Przeciwdziałanie narkomanii
10,91%	Ochrona macierzyństwa Wsparcie osób starszych Przeciwdziałanie ubóstwu
7,27%	Wspieranie rodzin wielodzietnych Zapobieganie bezdomności
5,45%	Zapewnienie opieki przedszkolnej

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom starszym oraz niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny
1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;➤ Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;➤ Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;➤ Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;➤ Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.
1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;➤ Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);➤ Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie oraz podejmowanie interwencji w tym zakresie;➤ Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;➤ Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;➤ Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;➤ Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).
1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;➤ Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;➤ Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: <p>Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026</p>
PODMIOTY REALIZUJĄCE: <ul style="list-style-type: none">➤ Urząd Miejski w Sokółce,➤ Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce,➤ Placówki oświatowe,➤ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,➤ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,➤ Placówki kulturalne,➤ Jednostki sportowo-rekreacyjne,➤ Ośrodki zdrowia z terenu gminy,➤ Psycholodzy i terapeuci.

<p>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:</p> <p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni</p>
<p>PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS; ➤ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych; ➤ Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej; ➤ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych; ➤ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych; ➤ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych; ➤ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.
<p>PROGNOZOWANE ZMIANY:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich; ➤ Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi; ➤ Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce); ➤ Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci; ➤ Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 1- Wsparcie rodziny						
Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2026	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń OPS	rodzina	1336	spadek	OPS	raz w roku
2.	Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	3185	spadek	OPS	raz w roku

	świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych					
3.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	osoba	225	spadek	OPS	raz w roku
4.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	osoba	100	utrzymanie na zbliżonym poziomie	OPS	raz w roku
5.	Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych	program	3	wzrost	OPS	raz w roku
6.	Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	inicjatywa	4	utrzymanie na zbliżonym poziomie	OPS	raz w roku
7.	Liczba programów w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	program	40	utrzymanie na zbliżonym poziomie	OPS Szkoły i przedszkola	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

Kierunki działania:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA)
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, ośrodków zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, świetlicach;
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.
- utrzymanie ciągu działalności Punktu Konsultacyjnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

Kierunki działania:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.
- Utrzymanie ciągu działalności Punktu Konsultacyjnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

- Urząd Miejski w Sokółce,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Placówki oświatowe,
- Psycholodzy, terapeuci,
- Ośrodki Zdrowia z terenu gminy,
- Świetlice.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- Liczba osób objętych pracą socjalną;

- Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- Liczba osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego ds. uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba ofiar przemocy w rodzinie;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 2- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2026	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień	osoba	26	spadek	OPS	raz w roku
2.	Liczba osób objętych pracą socjalną	osoba	1 408	spadek	OPS	raz w roku
3.	Liczba osób skierowanych do GKRPA	osoba	20	spadek	OPS	raz w roku

4.	Liczba osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	osoba	131	spadek	GKRPA	raz w roku
5.	Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	kontrola	0	wzrost	GKRPA	raz w roku
6.	Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych	działanie/ program	16	wzrost	OPS	raz w roku
7.	Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie	szkolenie	5 (1 dla ZI, 4 dla GKRPA)	wzrost	OPS	raz w roku
8.	Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	rodzina	136	spadek	ZI	raz w roku
9.	Liczba ofiar przemocy w rodzinie	osoba	219	spadek	ZI	raz w roku
10.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie	osoba	3	spadek	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

Kierunki działania:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

3.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;➤ Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;➤ Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;➤ Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;➤ Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).➤ Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);➤ Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:<ul style="list-style-type: none">• niepełnosprawnych;• młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy;• bezrobotnych po 50 roku życia;• bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19;➤ Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.➤ Utrzymanie działalności Klubu Integracji Społecznej w Sokółce.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: <p>Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026</p>
PODMIOTY REALIZUJĄCE: <ul style="list-style-type: none">➤ Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce,➤ Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce,➤ Placówki Oświatowe,➤ Organizacje Pozarządowe,➤ Świetlice z terenu gminy.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: <p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ: <ul style="list-style-type: none">➤ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;➤ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych; ➤ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia; ➤ Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych; ➤ Liczba osób długotrwale bezrobotnych.
<p>PROGNOZOWANE ZMIANY:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa; ➤ Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa; ➤ Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych; ➤ Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

CEL STRATEGICZNY 3- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu						
Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2026	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	osoba	769	spadek	OPS	raz w roku
2.	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	osoba	2518	spadek	OPS	raz w roku
3.	Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych	osoba	389	wzrost	PUP	raz w roku
4.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	osoba	575	spadek	OPS	raz w roku
5.	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych	osoba	1 048	spadek	GUS	raz w roku
6.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	osoba	660	spadek	GUS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych
4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych
Kierunki działania: <ul style="list-style-type: none">➤ Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;➤ Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce➤ Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;➤ Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;➤ Organizacja opieki wychnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;➤ Wsparcie Klubu Senior+.➤ Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;➤ Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).➤ Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. warsztaty, wycieczki).➤ Utworzenie Klubu Seniora.➤ Utworzenie Dziennego Domu Pobytu oraz Domu Pomocy Społecznej➤ Organizacja badań profilaktycznych dla Seniorów.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ: <p>Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026</p>
PODMIOTY REALIZUJĄCE: <ul style="list-style-type: none">➤ Urząd Miejski w Sokółce,➤ Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce,➤ Ośrodki Zdrowia z terenu gminy,➤ Placówki kultury,➤ Świetlice.
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA: <p>Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.</p>
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ: <ul style="list-style-type: none">➤ Liczba osób w wieku produkcyjnym;

- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi;
- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Stan początkowy 2020	Stan docelowy 2026	Źródło danych	Częstotliwość badania
1.	Liczba osób w wieku produkcyjnym	osoba	16 014	utrzymanie na zbliżonym poziomie	GUS	raz w roku
2.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	5 616	wzrost	GUS	raz w roku
3.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	osoba	317	wzrost	OPS	raz w roku
4.	Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	osoba	282	wzrost	OPS	raz w roku

5.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	79	wzrost	OPS	raz w roku
6.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w organizowanych formach czasu wolnego (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)	osoba	70	wzrost	OPS	raz w roku

MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Sokółka została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Sokółka w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sokółka jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

Działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględniać będą takie priorytety i wartości jak:

S A M O R Z Ą D
N O W O C Z E S N O Ś Ć
M I E S Z K A Ń C Y
W S P Ó L N O T A
S I Ł A
E D U K A C J A
W S P Ó Ł P R A C A

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sokółka, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tabela 31. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sokółka na lata 2022-2026

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2022 rok	28.000.000 zł
2023 rok	26.000.000 zł
2024 rok	26.500.000 zł
2025 rok	27.000.000 zł
2026 rok	28.500.000 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sokółka na lata 2022-2026 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności Strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miejski w Sokółce, Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce, Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sokółka przyczyni się do:

- ✓ stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- ✓ wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- ✓ wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy Sokółka jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- ✓ zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- ✓ poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- ✓ poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- ✓ budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- ✓ wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej Sokółce.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona, czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych lub poszczególnym mieszkańców.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokółka jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2015- 2020	11
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2020.....	12
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Sokółka	15
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Sokółka	16
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	17
Tabela 6. Liczba osób objętych opieką lekarzy POZ	19
Tabela 7. Przestępstwa odnotowane na terenie gminy w latach 2016-2020	21
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.	22
Tabela 9. Przestępstwa na terenie Gminy Sokółka	23
Tabela 10. Liczba interwencji związanych przemocą w rodzinie:	24
Tabela 11. Wydarzenia kulturalne Sokólskiego Ośrodka Kultury odbywające się w sali Kina „Sokół”, na placu przed kinem oraz w Kawiarni „Lira”	27
Tabela 12. Liczba osób pracujących w Gminie Sokółka w latach 2018-2020.....	35
Tabela 13. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Sokółka	38
Tabela 14. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	41
Tabela 15. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	42
Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	42
Tabela 17. Stan bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sokółka w latach 2017-2020.....	44
Tabela 18. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych.	45
Tabela 19. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020.....	48
Tabela 20. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2018-2020	49
Tabela 21. Świetlice na terenie Gminy Sokółka	49
Tabela 22. Podział mieszkańców ze względu na wiek.....	51
Tabela 23. Instrumenty finansowane ze środków PFRON.....	58
Wykres 24. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej.	63
Tabela 25. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	67
Tabela 26. Procedura "Niebieskie Karty"	68
Tabela 27. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	68
Tabela 28. Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie:	69

Tabela 29. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	69
Tabela 30. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	80
Tabela 31. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sokółka na lata 2022-2026.....	96

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gminy w Powiecie Sokólskim	10
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2020.....	11
Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2015-2020.....	12
Wykres 3. Przyrost naturalny w latach 2016-2020	13
Wykres 4. Urodzenia żywe oraz zgony na przestrzeni lat 2016-2020.....	13
Wykres 5. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020.....	14
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	18
Wykres 7. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	20
Wykres 8. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?.....	30
Wykres 9. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	30
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?.....	30
Wykres 11. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2020	35
Wykres 12. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020.....	36
Wykres 13. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?	39
Wykres 14. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	39
Wykres 15. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	44
Wykres 16. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	46

Wykres 17. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?	46
Wykres 18. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	47
Wykres 19. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?	50
Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy OPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Sokółce	52
Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	53
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	53
Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	54
Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	54
Wykres 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.....	61
Wykres 26. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy.....	69
Wykres 27. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?	70
Wykres 28. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?.....	70

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. Chańska W., Kęпка A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. Fudała J., *Bezpieczne picie alkoholu*, 2017
4. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*
5. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, *Dziecko krzywdzone* nr 3(28), 2009
6. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
7. Miśkiewicz M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
8. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>
9. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
10. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>
11. *Strategia rozwoju województwa podlaskiego 2030*, dostęp on-line: <http://www.rops-bialystok.pl/rops/wp-content/uploads/2021/05/Strategia-Rozwoju-Wojewodztwa-Podlaskiego-2030.pdf>
12. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, *Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży*, 2011

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/2663>
2. <https://docplayer.pl/66317434-Bezpieczenstwo-spoleczności-lokalnych-wybrane-zagadnienia-zapewnienia-bezpieczenstwa-i-porzadku-publicznego.html>
3. <https://it.sokolka.pl/zabytki-miasta/>
4. <https://it.sokolka.pl/szlaki-rowerowe/>
5. <https://kinosokolka.pl/>
6. <https://muzeumziemisokolskiej.pl/o-muzeum/>
7. <https://opssokolka.pl/punkt-konsultacyjny/>
8. <https://www.polskawliczbach.pl>
9. <https://sokolka.pl/gmina-sokolka/turystyka/walory/>
10. <https://sokolskiosrodekkultury.pl/zajecia/>
11. <http://sokolka-powiat.pl/wydzialy-starostwa/powiatowy-zespol-do-spraw-orzekania-o-niepelnosprawnosci-w-sokolce/>
12. <https://sokolka.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnospprawnych>

PRZEWODNICZĄCY
RADY Miejskiej w Sokółce
Piotr Karol Bujwalski